

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

_____ (підпис)

« _____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньо-професійної програми «Фінанси»

на тему: Управління фінансами малого підприємства

Здобувача групи Ф.м – 31 Молошого А. А.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Анатолій МОЛОШНИЙ

Керівник доцент, к.е.н., доцент

Наталія ПІГУЛЬ _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

Л.Л. Гриценко

_____ (підпис)

« _____ » 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр

Студента групи Ф.м - 31 ННІ БІЕМ

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Молошного Анатолія Анатолійовича

Тема роботи: Управління фінансами малого підприємства

Затверджено наказом по СумДУ № 1058-VI від 17.10.2024 р

Термін здачі студентом завершеної роботи «29» листопада 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, матеріали монографій, періодичних видань, підручників та навчальних посібників, дані фінансової звітності малого підприємства.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення): охарактеризувати економічну сутність та роль малих підприємств; визначити особливості управління фінансами малих підприємств; розглянути специфіку фінансового аналізу малого підприємства як бази для прийняття управлінських рішень; надати загальну фінансово-господарську характеристику малого підприємства; здійснити аналіз фінансового стану підприємства; обґрунтувати напрями удосконалення управління фінансами малого підприємства.

Дата видачі завдання: «21» жовтня 2024 р.

Керівник к.е.н, доцент Наталія ПІГУЛЬ _____

Завдання прийнято до виконання «21» жовтня 2024 р.

_____ Анатолій МОЛОШНИЙ

ABSTRACT

of the Bachelor's degree Qualification Thesis on the topic:

Small Company`s Finances Management

by Anatolii Moloshnyi

The main content of the work is presented on 68 pages. The qualification work consists of 2 chapters, introduction, conclusions, bibliography and appendices. The work includes 19 tables, 13 figures and 7 appendices. The list of references includes 37 items.

Relevance of the qualification thesis topic. Small companies are an integral part of the country's economic system. They play an essential role in the development of the state's economy. Namely, they form a significant share of GDP, are a source of tax revenues for the budget, are one of the tools for equalizing imbalances in commodity markets, contribute to the employment of the population, create jobs, and activate the innovation process. The organization of the financial and economic activities of small companies in modern conditions has its peculiarities, particularly regarding the possibilities of financing their activities, the specifics of lending by banks, as well as specific aspects of taxation and the preparation of financial statements. To increase the efficiency of work and ensure the successful development of small enterprises, it becomes essential to study the financial management of small enterprises, which is one of the critical factors of the practical activity of these business entities, which influenced the choice of the topic of the qualification work and determines its relevance.

The qualification work aims to study the theoretical and practical aspects of financial management of small company, as well as the justification of the main areas of improvement. The following research methods were used in the qualification work: monographic and generalization in the study of theoretical aspects of financial management of small companies; tabular and graphic method - for visualization of the received data; ratio analysis method, comparison method, vertical and horizontal methods (when analyzing the financial condition of a small company); optimization

method (determining the best values of variables that provide an optimal structure of current assets or capital structure).

The main outcome of the qualification research. In the theoretical part, the main aspects related to the management of the finances of small companies were studied. Small companies' essence, role, and importance are defined in the country's economy. An analysis of the activities of small companies for 2014-2022 was carried out. The management level of their finances largely determines the efficiency of the functioning of small companies. In the financial management system of small companies, the goal, task, subject, and object of management, principles, functions, and legislative and organizational support are distinguished. An essential component of the financial management of small companies is financial analysis as a basis for making managerial decisions.

The qualification work was performed based on the information and annual data of the financial statements of the LLC "Industrial Solutions Centre" for 2020-2023. The general indicators of the financial and economic activity of the LLC "Industrial Solutions Centre" demonstrate positive growth dynamics according to the main financial indicators, which testify to the effectiveness of the activity, in particular net income, assets, and profit, and an increase in equity and debt capital indicates the expansion of small business activity.

The financial condition of a small company was analyzed according to key groups of indicators. Analysis of the company's property status shows that the fixed assets of LLC "Industrial Solutions Centre" are in relatively new condition and are regularly modernized. LLC "Industrial Solutions Centre" has a satisfactory state of liquidity, which indicates that the company has sufficient volumes of current assets to fulfil its obligations to suppliers, creditors, and other counterparties in the short term. During 2020–2023, the company had insufficiently stable financial conditions, negatively affecting its activities. Industrial Solutions Center LLC's business activity in 2023 improved significantly compared to 2020, and its resource utilization efficiency increased sharply in 2023, indicating increased enterprise productivity. Analysis of profitability indicators shows that the enterprise was profitable, and in general, this

group of indicators shows positive dynamics. The results of the calculations of the integral indicators of the financial condition of the LLC "Industrial Solutions Centre" testify to the stable economic condition of the enterprise.

To ensure the further development of LLC "Industrial Solutions Centre", it is proposed that effective measures be implemented to manage the company's finances, particularly liquidity management, based on the optimization of its structure of current assets. The recommended normative liquidity indicators were included in the optimization model as limiting parameters. It was determined that the option in which the coverage ratio is equal to 1 is the most optimal for the LLC "Industrial Solutions Centre" because with this option, the requirements for the recommended values of all liquidity ratios are met, and the company has real opportunities to reach the size of the corresponding items in value terms. For this, the company needs to reduce the amount of receivables by refinancing them, which will ensure the receipt of funds to the required amount and increase the amount of stocks.

To increase the company's financial stability level, the ratio between equity and loan capital was optimized according to the criterion of maximizing the level of economic profitability and minimizing its cost. Calculations show that for this enterprise, the best option for the capital structure is 90% of its company's own capital and 10% of borrowed capital. This ratio should ensure the minimization of capital costs and a sufficient level of profitability for financial assets. Having made a forecast of the generation of net profit by the company, it was concluded that the tendency to increase the size of profit under the existing conditions of its formation will be preserved, which will positively affect the financial stability of LLC "Industrial Solutions Centre".

Keywords: small businesses, financial management, financial analysis.

The year of defense of the qualification work – 2024.

Theses: Пігуль Н. Г., Молошний А. А. Особливості управління фінансами малих підприємств. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін: Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. 31 жовтня 2024 р., м. Полтава, ПДАУ, 2024. С.869-870.

ЗМІСТ

Перелік скорочень, умовних познач, одиниць і термінів.....	8
Вступ.....	9
1 Теоретичні основи управління фінансами малих підприємств	11
1.1 Малі підприємства: сутність та роль в умовах ринкової економіки ...	11
1.2 Особливості управління фінансами малих підприємств	17
1.3 Фінансовий аналіз малих підприємств як основа прийняття управлінських рішень.....	23
2 Аналіз фінансового стану малого підприємства ТОВ «Центр промислових рішень» та обґрунтування напрямів удосконалення управління його фінансами.....	28
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр промислових рішень».....	28
2.2 Аналіз фінансового стану ТОВ «Центр промислових рішень».....	32
2.3 Напрями удосконалення управління фінансами ТОВ «Центр промислових рішень».....	41
Висновки.....	51
Список використаних джерел.....	56
Додаток А Фактори впливу на суб'єкт малого бізнесу.....	60
Додаток Б Трактуювання сутності «управління фінансами підприємства».....	61
Додаток В Система показників аналізу фінансового стану малого підприємства.....	62
Додаток Г Фінансова звітність ТОВ «Центр промислових рішень» за	

2020-2023 рр.....	64
Додаток Д Характеристика типів фінансової стійкості малого підприємства.....	66
Додаток Е Моделі комплексної оцінки фінансового стану.....	67
Додаток Ж Прогноз прибутку малого підприємства.....	68

Перелік скорочень, умовних познач, одиниць і термінів

МП	–	мале підприємство (малі підприємства);
СМБ	–	суб'єкти малого бізнесу;
МБ	–	малий бізнес;
УФ	–	управління фінансами;
УФМП	–	управління фінансами малого підприємства;
ФАМП	–	фінансовий аналіз малого підприємства;
ФА	–	фінансовий аналіз
ФС	–	фінансовий стан;
ОА	–	оборотні активи;
ДЗ	–	дебіторська заборгованість;
ОСК	–	оптимальна структура капіталу;
ВК	–	власний капітал;
ПК	–	позиковий капітал

ВСТУП

Малі підприємства є невід'ємною складовою економічної системи країни. Вони мають важливу роль в процесі розвитку економіки держави, а саме формують значну частку ВВП, є джерелом податкових надходжень до бюджету, є одним із інструментів для вирівнювання дисбалансів на товарних ринках, сприяють зайнятості населення, створюючи робочі місця, активізують інноваційні процес.

Організація фінансово-господарської діяльності МП в сучасних умовах має свої особливості, зокрема щодо можливостей фінансування їх діяльності, специфіки кредитування банками, а також специфічних аспектів оподаткування та складання фінансової звітності. Отже, з метою підвищення ефективності функціонування та успішного перспективного розвитку МП виникає необхідність дослідження та оцінки процесу управління фінансами, що є одним із найважливіших чинників результативної діяльності даних суб'єктів господарювання. Отже, для підвищення ефективності роботи та забезпечення успішного розвитку малих підприємств стає важливим дослідження управління фінансами СМБ, яке виступає одним із ключових факторів результативної діяльності даних суб'єктів підприємництва, що і вплинуло на вибір теми кваліфікаційної роботи та визначають її актуальність.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретичних і практичних аспектів управління фінансами МП, а також обґрунтування основних напрямів його удосконалення.

Для реалізація зазначеної необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити економічну природу сутності та значення МП в умовах ринкової економіки;
- визначити особливості управління фінансами МП;
- розглянути специфіку фінансового аналізу МП як бази для прийняття управлінських рішень;

- надати загальну фінансово-господарську характеристику МП ТОВ «Центр промислових рішень»;
- здійснити аналіз фінансового стану ТОВ «Центр промислових рішень»;
- обґрунтувати напрями удосконалення управління фінансами ТОВ «Центр промислових рішень».

Предметом дослідження є система фінансових відносин МП, а об'єктом – економічні відносини, які формуються в процесі управління фінансами МП.

У кваліфікаційній роботі були використані такі методи досліджень: монографічний та узагальнення при дослідженні теоретичних аспектів управління фінансами МП; табличний та графічний метод – для візуалізації отриманих даних; метод коефіцієнтного аналізу, метод порівняння, вертикальний та горизонтальний методи (при аналізі фінансового стану МП); метод оптимізації (визначення найкращих значень змінних, які забезпечують оптимальну структуру ОА або структуру капіталу).

Для написання даної роботи використовувалися наступна інформаційна база: нормативно-правові акти, які регулюють діяльність МП, монографії, навчальні посібники та підручники, статті вітчизняних та зарубіжних науковців у фахових економічних виданнях, статистичні дані, фінансова звітність МП ТОВ «Центр промислових рішень».

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Малі підприємства: сутність та роль в умовах ринкової економіки

Суб'єкти малого бізнесу виступають важливим елементом розвитку сучасної економічної системи, який є рушійною силою для підтримки конкурентного середовища як на вітчизняному так і на світовому ринках. МП характеризуються їх здатністю до швидкого реагування на зміни, які відбуваються в економічному середовищі, що обумовлює їх роль як драйвера економічного зростання.

В українському законодавстві поняття МП зазначені в Господарському кодексі, Законі України № 4618-VI та Законі України № 2164-VIII (рис.1.1).

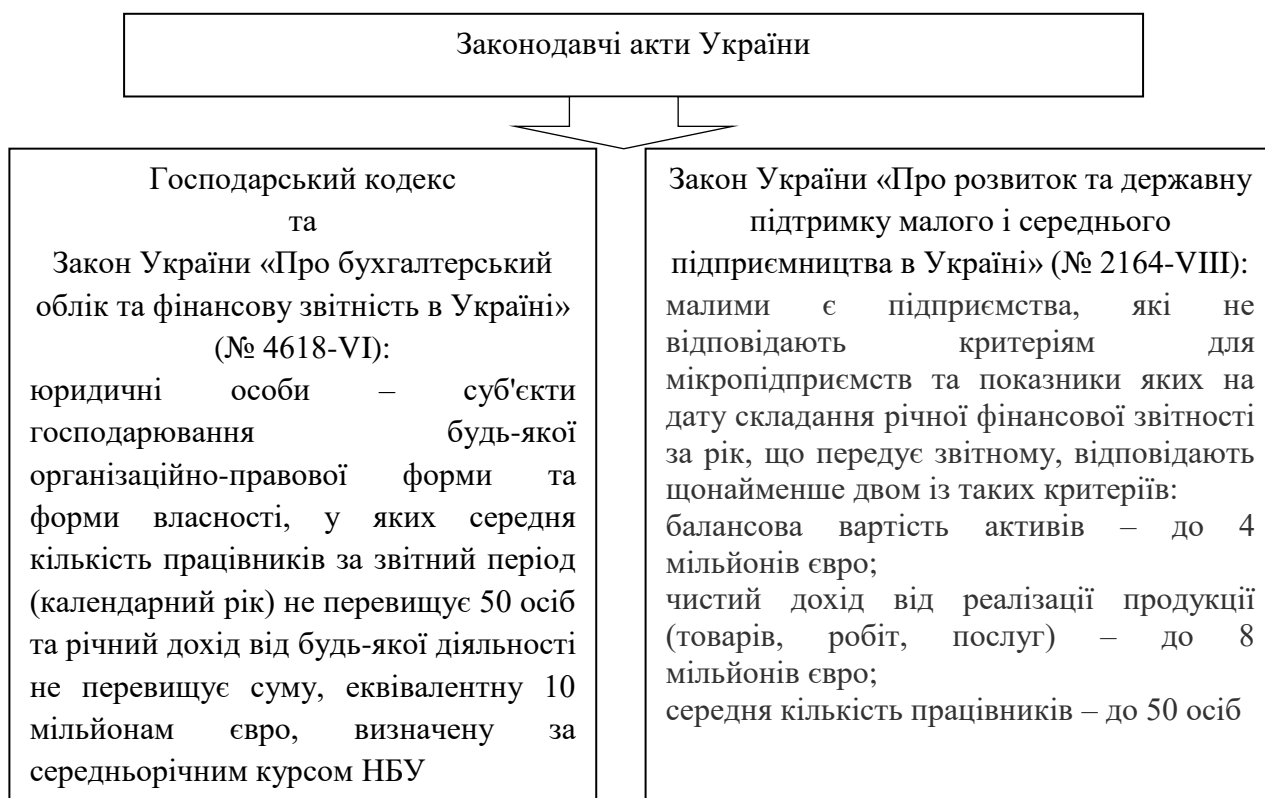

Рисунок 1.1 – Трактуювання сутності МП в законодавчих актах [6, 20,21]

У вітчизняному законодавстві існують два підходи до визначення МП через

різні цілі регулювання. Так, у рамках податкового законодавства МП визначаються для спрощеного оподаткування і для цього існують чіткі критерії. В інших законодавчих актах трактування МП визначається для надання державної підтримки (кредитування, субсидії т. п.) і в такому випадку критерії можуть бути іншими, оскільки метою є створення умов для розвитку МБ. Отже, різні підходи до визначення МП використовуються для виконання різних функцій або забезпечення відповідних податкових умов або надання підтримки. Найбільш поширеного використання на практиці здобули критерії, що зазначені в Господарському кодексі та в Законі України № 4618-VI [13].

Що стосується світової практики, то є різні критерії щодо віднесення суб'єктів до малого підприємництва, зокрема чисельність персоналу МП (середньооблікова чисельність працівників, у яких це основне місце роботи і працівників за сумісництвом); обсяг статутного капіталу; фінансові індикатори діяльності МП (розмір чистого прибутку, обсяг сукупного доходу, оборотність активів); вид діяльності суб'єкта підприємництва [4].

МП виконують важливі функції, що полягають у зниженні соціальної напруги та урегулюванні ринкових відносин (рис. 1.2). Про важливість вітчизняних МП свідчить їх значна питома вага серед усіх суб'єктів підприємництва (табл. 1.1). Так, протягом 2014–2022 рр. питома вага МП у загальній кількості підприємств коливалась в межах 94,2-95,5% і у 2022 році дорівнювала 94,17 %. Що стосується змін щодо кількості МП, то за період аналізу вона зменшилася на 77951 одиниць або на 24 %. Також погіршується ситуація із робочими місцями, а саме кількість зайнятих працівників на МП зменшилася на 257,2 тис. осіб або на 15,2 %.

Аналізуючи динамку фінансових показників діяльності СМБ (табл. 1.2), слід зазначити, що протягом 2014-2022 рр. розмір їх необоротних та оборотних активів мав тенденцію до збільшення, а саме на 660056 млн. грн. та на 2218771 млн. грн. відповідно. Це є позитивною тенденцією і свідчить про поступовий розвиток МП, їх здатність ефективно залучати та використовувати ресурси для розширення своєї діяльності.

Рисунок 1.2. – Роль та значення МП [2]

Зростання необоротних активів свідчить про збільшення інвестицій у довгострокові активи, такі як виробниче обладнання, будівлі та технології, що підвищує конкурентоспроможність підприємств на ринку. Зростання оборотних активів вказує на збільшення обсягів оборотного капіталу, що сприяє більшій ліквідності та можливості оперативного реагування на зміни ринкової кон'юнктури, а також є свідченням підвищеної активності у сфері виробництва, збуту продукції та надання послуг, що сприяє розвитку МП.

Обсяг власного капіталу МП за 2014–2022 рр. збільшився на 471212,3 млн. грн. або на 135,6 %, що свідчить про зміцнення їх фінансової

стійкості, а отже про зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування, що забезпечує більшу автономію підприємств і стійкість до економічних ризиків.

Таблиця 1.1 – Динаміка основних показників діяльності МП в Україні за 2014-2022 рр. [10]

Рік	Кількість підприємств, одиниць	Кількість МП, одиниць	Питома вага МП в структурі підприємств	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб
2014	341001	324598	95,19	1686,9
2015	343440	327814	95,45	1576,4
2016	306369	291154	95,03	1591,7
2017	338256	322920	95,47	1658,9
2018	355877	339374	95,36	1641,0
2019	380597	362328	95,20	1746,6
2020	373822	355708	95,15	1703,1
2021	370834	352722	95,12	1775,2
2022	261924	246647	94,17	1429,7

Така позитивна динаміка власного капіталу сприяє підвищенню кредитоспроможності та інвестиційної привабливості МП.

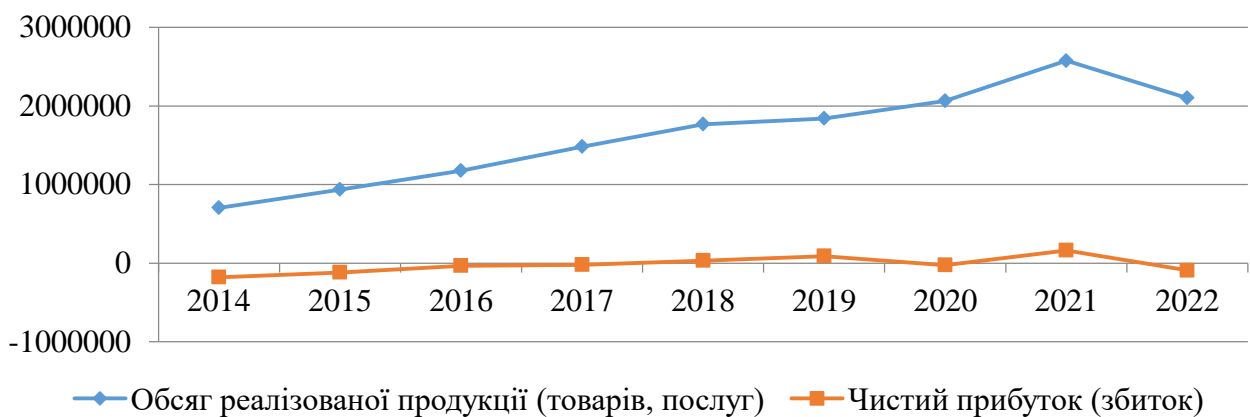
Таблиця 1.2 – Динаміка показників балансу МП в Україні за 2014-2022 рр. [10]

Рік	Баланс, млн. грн.	Необоротні активи, млн. грн.	Оборотні активи, млн. грн.	Власний капітал, млн. грн.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення, млн. грн.	Поточні зобов'язання і забезпечення, млн. грн.
2014	1703677,8	730161,7	971568,9	347566,9	354294,3	1001124,8
2015	2137377,6	861766,1	1273388,3	384819,5	418213,4	1333416,6
2016	3118391,0	760447,2	2355240,9	224708,0	451466,8	2439954,5
2017	2730712,3	916501,5	1809953,8	278877,3	557152,4	1892107,3
2018	3106659,1	1028193,8	2075478,6	416472,3	602851,8	2084277,3
2019	3257465,0	1081664,8	2171491,4	627085,5	457617,8	2169355,4
2020	3775545,7	1227108,8	2543832,3	649171,3	504838,2	2618306,5
2021	3917593,5	1249759,3	2663913,9	830462,6	463859,2	2619144,7
2022	4585104,3	1390217,7	3190339,9	818779,2	549482,7	3213410,4

Також спостерігається збільшення і позикового капіталу, як

короткострокового так і довгострокового на 2407474 млн. грн., що свідчить про зростаючу активність МП в залученні зовнішнього фінансування для підтримки та розширення своєї діяльності. Ця тенденція відображає доступність фінансово-кредитних інструментів для МП і довіру фінансових установ до малого бізнесу. Водночас зростання позикового капіталу вимагає уважного управління фінансовими ризиками та обслуговування боргових зобов'язань, щоб уникнути надмірної залежності від кредитів.

Аналіз динамки обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) МП свідчить, що він збільшився майже у три рази, а саме на 1396912 млн. грн., і таку тенденцію можна охарактеризувати як підвищення рівня ділової активності СМБ та значне зростання обсягів їх діяльності за даний період (рис.1.3).

Таблиця 1.3 – Динаміка фінансових результатів діяльності МП в Україні за 2014–2022 рр., млн. грн. [10]

Привертає увагу той факт, що МП отримували прибуток лише у 2018 р., 2019 р. та у 2021 році, а в інших роках МП отримували збитки. У 2022 році негативний фінансовий результат був у обсязі 93114442,8 тис. грн., що на 86183076 тис. грн. менше, ніж у 2014 році.

Таку динаміку можна пояснити впливом ряду факторів, серед яких економічна нестабільність, зумовлена воєнними діями та іншими кризовими подіями, зокрема COVID-19. Значне зниження негативного фінансового результату у 2022 році порівняно з 2014 роком може свідчити про адаптацію МП

до нових умов ведення бізнесу, зменшення витрат, а також більш ефективно використання ресурсів та запровадження нових стратегій управління. Однак, попри скорочення збитків, загальний негативний результат підкреслює необхідність подальших реформ та підтримки малого бізнесу для забезпечення його сталого розвитку.

Комплексну оцінку особливостей функціонування МП можна здійснити за допомогою SWOT-аналізу, який дозволяє всебічно оцінити СМБ. SWOT-аналіз демонструє, як внутрішні фактори (сильні і слабкі сторони) так і зовнішні обставини (можливості та загрози), що впливають на діяльність підприємств. Загалом, використання цього методу дозволяє систематизувати наявну інформацію та приймати обґрунтовані рішення щодо управління фінансами МП (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – SWOT-аналіз діяльності МП у контексті управління фінансами [19]

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – гнучкість і мобільність, здатність швидкого реагування на зміни ринкових умов; – орієнтація на регіональний ринок в інтересах прискорення територіального соціально економічного розвитку; – здатність оперативно впроваджувати інноваційні технології за значно нижчого рівня витрат; – короткі строки окупності, виробничого та фінансового циклів; – проста організаційна структура 	<ul style="list-style-type: none"> – низький рівень організаційно-економічних і правових знань, культури господарювання; – високий ризик порушення стійкості фінансового стану; – недостача кваліфікованих фахівців; – невеликий розмір статутного капіталу; – висока залежність від зовнішніх джерел фінансування; – низький рівень соціальної відповідальності
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – збільшення обсягів виробництва за рахунок упровадження сучасних технологій; – швидке розширення асортименту продукції; – швидке зниження собівартості продукції; – використання спрощеної системи оподаткування; – отримання державної фінансової підтримки 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність належного нормативно-правового забезпечення; – неадекватна економічна політика держави; – ймовірність поглинання середніми та великими підприємствами; – залежність від зміни вподобань споживачів; – низький рівень реагування ринку капіталів на потреби МП; – наявність значної кількості конкурентів

Підприємницьке середовище являє собою інтегровану сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів, які безпосередньо впливають на підприємницьку діяльність та поділяються на зовнішні та внутрішні фактори (додаток А). Зовнішнє середовище формується під впливом різних політичних, соціально-демографічних, економічних, науково-технологічних, законодавчих, екологічних та ін. чинників. Вони впливають на розвиток ринку та галузей через регулювання попиту та пропозиції за допомогою фінансових і нефінансових інструментів.

Внутрішнє середовище включає такі фактори, як доступ до фінансових ресурсів, наявність матеріально-технічної бази, унікальність продукту чи послуги, а також підприємницькі здібності [32].

Отже, МП відіграють роль драйвера економічного зростання, та їх вплив економіку лише посилюється. Завдяки здатності швидко реагувати на зміну ринкової кон'юнктури, МП забезпечують ринковій економіці необхідну гнучкість й адаптивність. Це особливо важливо в умовах сучасної глобалізації, швидкого зміщення споживчих пріоритетів, розширення асортименту товарів і послуг, а також прискорення науково-технічного прогресу. В Україні МП мають великий потенціал для подальшого розвитку. Для реалізації цього потенціалу необхідно створити більш сприятливі умови з боку держави, зокрема через удосконалення нормативно-правової бази, розробку ефективної фінансово-інвестиційної політики, покращення інформаційного та технічного забезпечення, а також стимулювання науково-технічних інновацій.

1.2 Особливості управління фінансами малих підприємств

Ефективність функціонування МП в значній мірі визначається рівнем управління їх фінансами. УФМП сприяє узгодженню результатів їх діяльності та

підвищенню ефективності виробничого, маркетингового, кадрового управління, а також інших ключових напрямів загального менеджменту.

На сьогоднішній день існують різні підходи до трактування сутності категорії «управління фінансами підприємств», окремі з яких зазначені в додатку Б. Провівши їх аналіз, ми прийшли до висновку, що одні автори розглядають дане поняття як систему принципів і методів, які націлені на досягнення конкретної мети, інші вважають, що це є система фінансового забезпечення підприємства. Окрім цього, окремі науковці вважають, що це сукупність процесів управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання. Отже, немає єдиного наукового погляду на дану дефініцію. Ми вважаємо, що управління фінансами МП це система принципів, методів, інструментів розробки та реалізації управлінських рішень, що пов'язані з формуванням, розподілом та ефективним використанням фінансових ресурсів з метою досягнення стабільності, прибутковості та розвитку МП. Це включає ухвалення рішень щодо фінансування операційної діяльності, інвестиційних проектів, управління грошовими потоками, а також контролю за витратами та доходами. Для малих підприємств особливо важливо ефективно використовувати обмежені ресурси, шукати оптимальні джерела фінансування (власні та позикові), дотримуватись податкових зобов'язань та забезпечувати фінансову гнучкість для адаптації до змін у бізнес-середовищі.

Основною метою УФМП є забезпечення фінансової стійкості, прибутковості та стабільного функціонування бізнесу в процесі раціонального використання фінансових ресурсів.

Для досягнення цієї мети власники та фінансові менеджери МП повинні вирішувати такі ключові завдання:

- забезпечення постійної підтримки поточної платоспроможності (ліквідності) МП, що передбачає своєчасне виконання короткострокових зобов'язань за рахунок оборотних активів;
- стимулювання зростання рентабельності власного капіталу, тобто підвищення прибутковості на кожну вкладену засновниками грошову одиницю;

– підтримка довгострокової платоспроможності, що дозволяє своєчасно виконувати зобов’язання перед інвесторами та кредиторами з довгостроковими вкладеннями;

– забезпечення фінансовими ресурсами процесів розширеного відтворення, необхідних для подальшого розвитку та зростання МП [24].

В системі управління фінансами МП виокремлюють суб’єкт і об’єкт управління (рис.1.4).

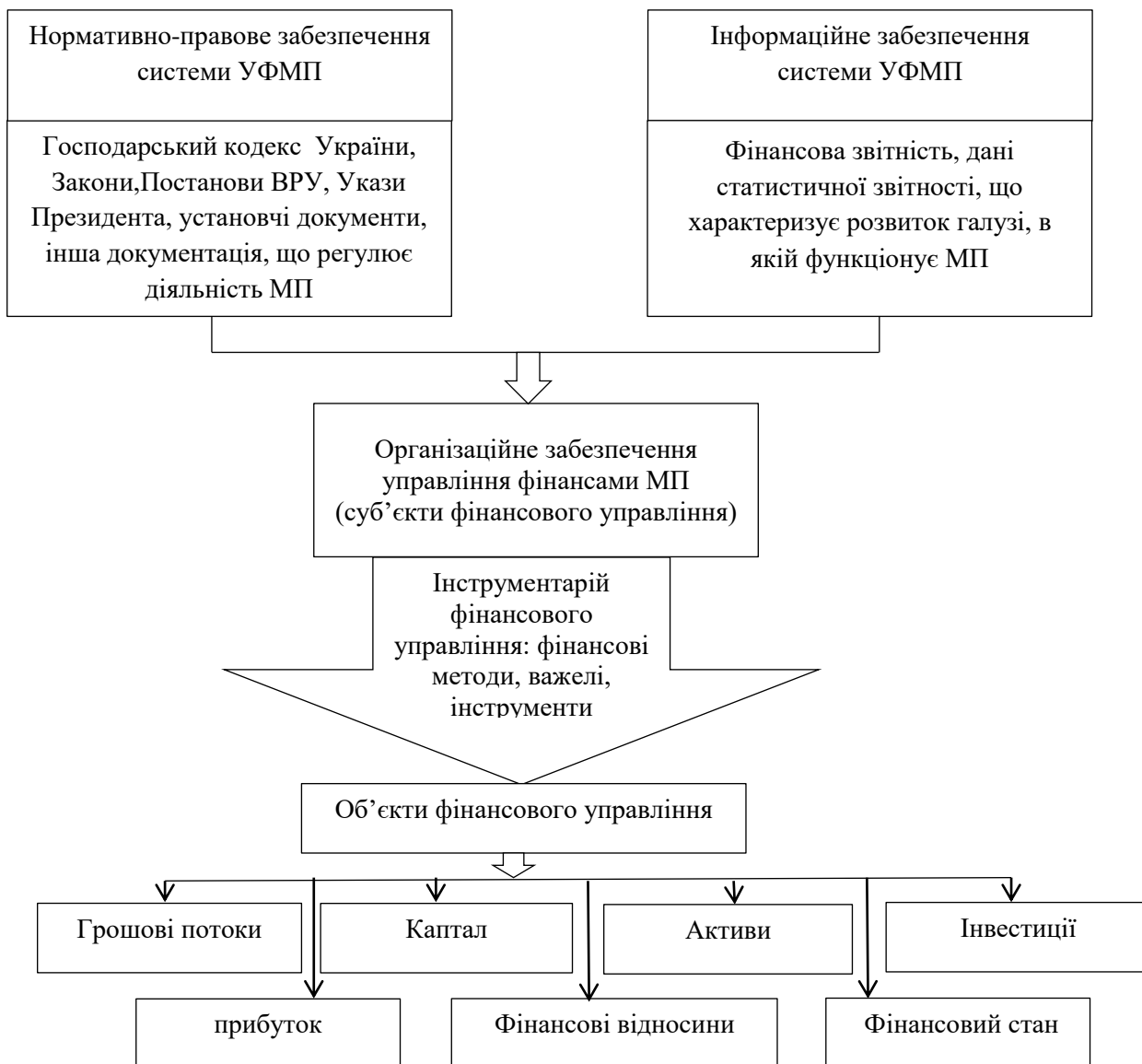

Рисунок 1.4 – Складові системи УФМП [29]

Об'єктом управління фінансами МП є грошові потоки, фінансові ресурси, прибуток, активи, інвестиції, фінансові відносини між учасниками процесу. Суб'єктами управління в цій системі виступають апарат управління (керуюча система), що за допомогою різних інструментів і методів впливає на фінансово-господарську діяльність МП [29].

Ключовими принципами УФМП є:

– плановість та системність – передбачають планування різних видів ресурсів для досягнення їх збалансованості, а також системний підхід до розробки стратегії та тактики фінансування і реалізації запланованих заходів;

– цільова спрямованість – орієнтація на цілі й завдання, які на цей момент ставить перед собою МП;

– диверсифікація капіталовкладень, яка охоплює два аспекти: по-перше, це інвестування коштів у різні цінні папери та інвестиційні проекти, а по-друге, це формування багатoproфільних МП, що здійснюють різні види підприємницької діяльності;

– стратегічна орієнтація – спрямованість на довгостроковий розвиток підприємства, врахування стратегій конкурентів та здійснення проактивного управління фінансами для випередження ринкових змін;

– варіативність – прогнозування варіативності фінансового розвитку МП, розробка і обґрунтування можливих фінансових рішень [12].

В процесі УФМП відбувається планування та прогнозування, регулювання та координація, стимулювання, контроль й аналіз (рис.1.5).

УФМП включає наступні складові елементи:

– операційне управління – управління витратами, планування фінансового результату, бюджетне планування і фінансовий аналіз МП);

– інвестиційне управління (розробка інвестиційних проектів й оцінка їх ефективності);

– фінансове управління (оцінка структури, аналіз вартості капіталу і т.п.) [8].

До функцій УФМП належать:

- фінансове планування – визначення потреб у фінансових ресурсах та джерел їх фінансування;
- фінансовий контроль – моніторинг й аналіз фінансових показників, контроль за витратами, забезпечення раціонального використання коштів та запобігання фінансовим ризикам;
- управління оборотними коштами – регулювання поточних активів й пасивів стосовно забезпечення ліквідності МП, управління дебіторською і кредиторською заборгованістю;
- управління інвестиціями – прийняття рішень щодо розміщення капіталу у нові проекти або модернізацію бізнесу з метою отримання прибутку;
- фінансування – визначення джерел залучення коштів й їх раціональне використання для досягнення фінансових цілей МП;
- фінансовий аналіз – оцінка фінансового стану МП.

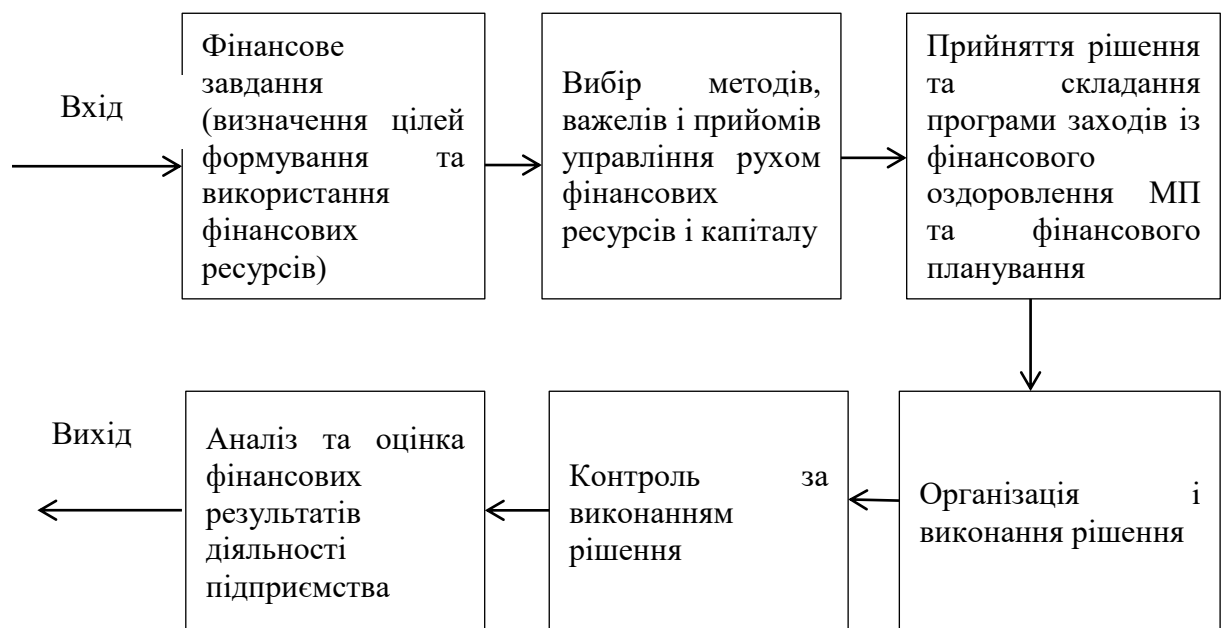

Рисунок 1.5 – Структурно-логічна схема УФМП [14]

УФМП базується на ряді методів, важелів та інструментів, які дозволяють ефективно управляти фінансовими ресурсами, мінімізувати ризики і досягати стабільного розвитку бізнесу. Методи УФМП за функціями і об'єктами

управління умовно можна поділити на два блоки, що зазначені на рис.1.6.

Фінансові важелі є засобом дії фінансового методу (собівартість, ціна, процентні ставки, ставки податків, лімінгові платежі і т.п.) [29] .

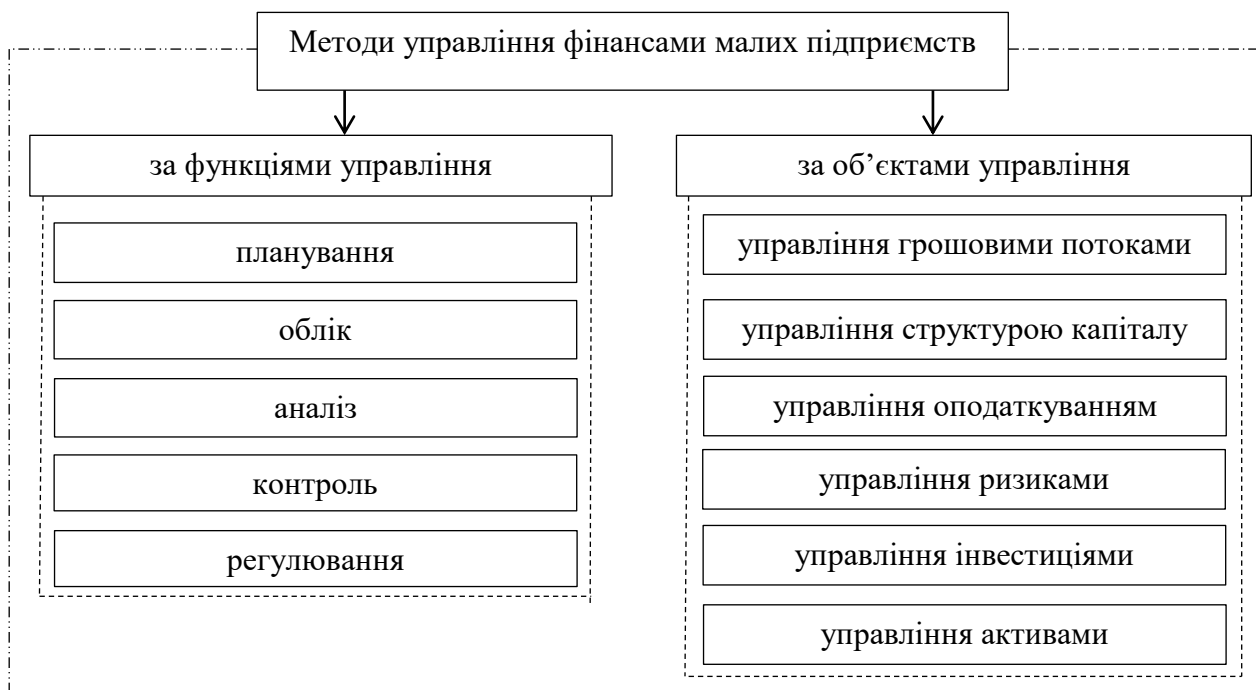

Рисунок 1.6 – Методи УФМП [19]

Що стосується інструментів УФМП, то до них можна віднести:

- бюджетування – розробка і виконання бюджету МП дозволяє контролювати витрати, доходи та прибуток, а також здійснювати коригування у випадку фінансових відхилень;
- кредитування – залучення банківських кредитів як джерела фінансування для розширення бізнесу або покриття поточних потреб;
- факторинг і лізинг – інструменти залучення фінансів, що допомагають малому бізнесу управляти оборотним капіталом та інвестувати в обладнання без великих одноразових витрат;
- овердрафт – короткострокове фінансування для покриття тимчасових касових розривів.

Отже, ефективне УФМП здатне позитивно вплинути на їхній фінансовий стан, платоспроможність і прибутковість.

1.3 Фінансовий аналіз малих підприємств як основа прийняття управлінських рішень

У сучасних умовах ефективна діяльність МП значною мірою залежить від раціонального використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів, а також їхнього оптимального поєднання. Це, в свою чергу, потребує постійного аналізу основних показників, які визначають фінансову стійкість, рентабельність й платоспроможність підприємства.

ФА у традиційному розумінні являє собою метод оцінювання та прогнозування ФС МП на основі його бухгалтерської звітності. Цей аналіз можуть проводити як представники управлінського персоналу МП, так і зовнішні аналітики, оскільки він здебільшого ґрунтується на загальнодоступних даних. Проте ФА, як правило, поділяють на два види: внутрішній та зовнішній.

Внутрішній аналіз здійснюється співробітниками МП і використовує значно ширший інформаційний ресурс, який включає будь-яку інформацію, що є всередині МП та є корисною для ухвалення управлінських рішень, а це, відповідно, розширює можливості для проведення більш глибокого аналізу.

Зовнішній аналіз, навпаки, проводять сторонні аналітики, які не мають доступу до внутрішньої інформації МП і даний аналіз є менш деталізованим і характеризується вищим ступенем формалізації.

Ознаки зовнішнього та внутрішнього ФА зазначені на рисунку 1.7.

Мета ФА полягає в отриманні інформації, яка забезпечує об'єктивне та точне уявлення про фінансовий стан МП, його прибутки і збитки, зміни в структурі активів і пасивів, розрахунки з дебіторами, а також процес формування капіталу [16].

До основних завдань ФА МП належать:

- розробка системи індикаторів для оцінювання фінансового стану МП;
- об'єктивне оцінювання ФС МП;
- аналіз впливу факторів і виявлення відхилень за індикаторами;

- прогнозування ФС МП;
- виявлення резервів для покращення ФС МП;
- обґрунтування та підготовка управлінських рішень для поліпшення ФС МП.

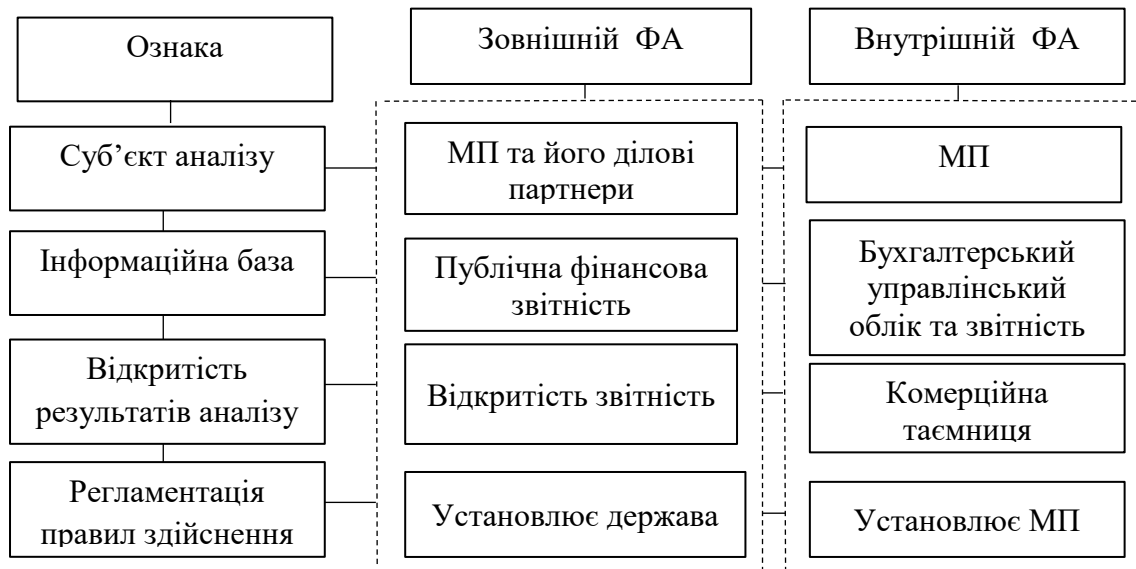

Рисунок 1.7 – Особливості зовнішнього та внутрішнього ФА [23]

З метою отримання необхідної аналітичної інформації необхідно розв'язати комплекс вузькоспрямованих аналітичних завдань, який можна визначити як узагальнену модель ФА МП (рис. 1.8).

Під час ФА реалізуються наступні ключові функції:

- оцінювальна – забезпечення неупередженого аналізу фінансового стану, результативності, ефективності та активності в бізнесі МП;
- діагностична – визначення причин та наслідків змін у ФС, як кількісних, так і якісних, під впливом різних факторів;
- дослідницька – пошук невикористаних можливостей та резервів для покращення ФС і розвитку економіки, а також визначення шляхів їх залучення;
- конструктивна – розробка та обґрунтування управлінських рішень [23].

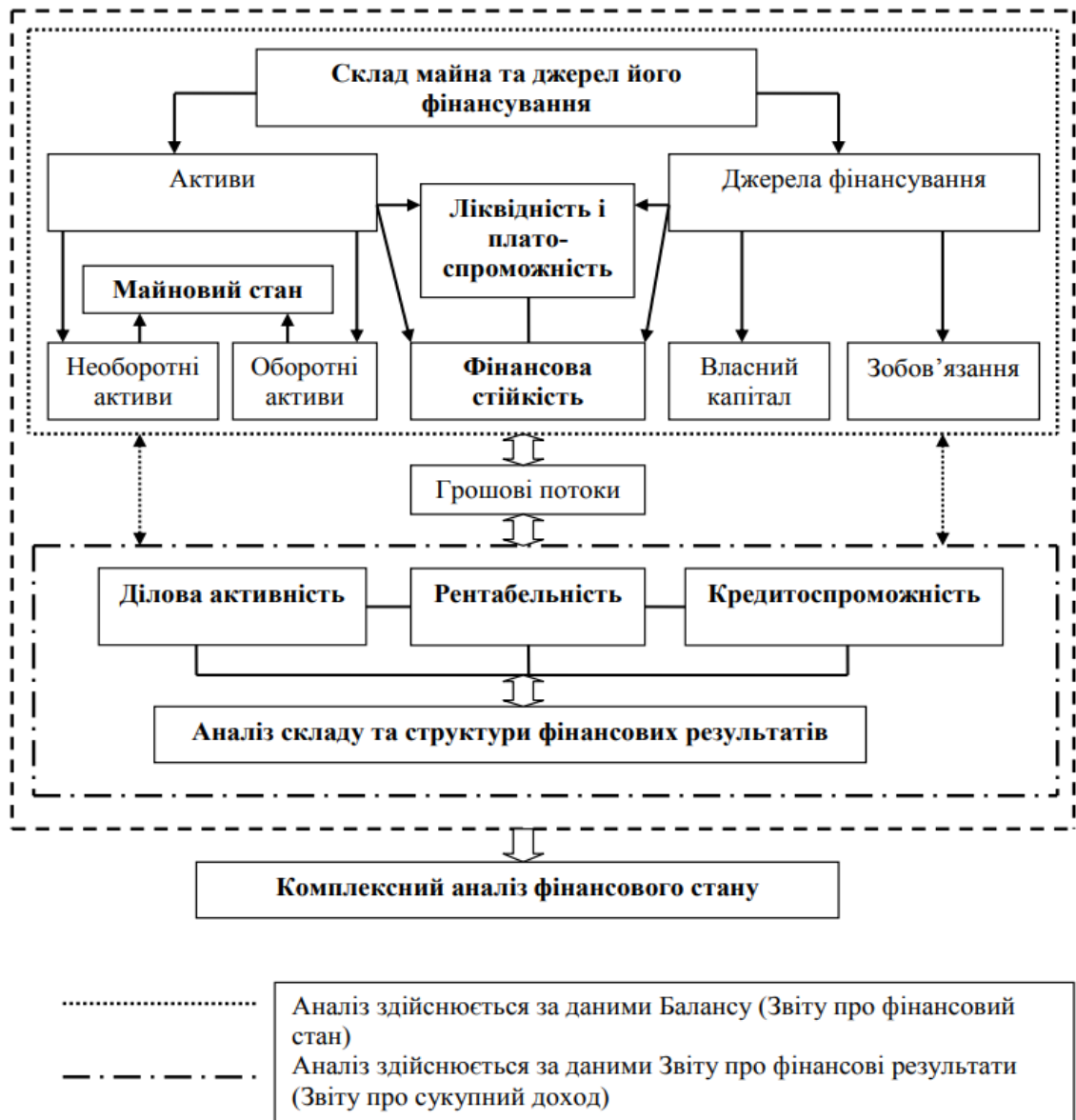

Рисунок 1.8 – Загальна модель ФА МП [23]

Для здійснення аналізу ФС МП існують різні методи та методики, що були розроблені науковцями, переваги та недоліки, найбільш вживаних МП зазначені на рисунку 1.9.

Більшість методів і методик аналізу ФС МП засновані на коефіцієнтному аналізі, основою якого є розрахунок системи коефіцієнтів за допомогою яких аналізується діяльність МП чи окремих сегментів діяльності (додаток В). Цей метод передбачає розрахунок системи показників, які надають можливість оцінити різні аспекти діяльності МП, а також враховують вплив як ендогенних, так і екзогенних факторів на його ФС.

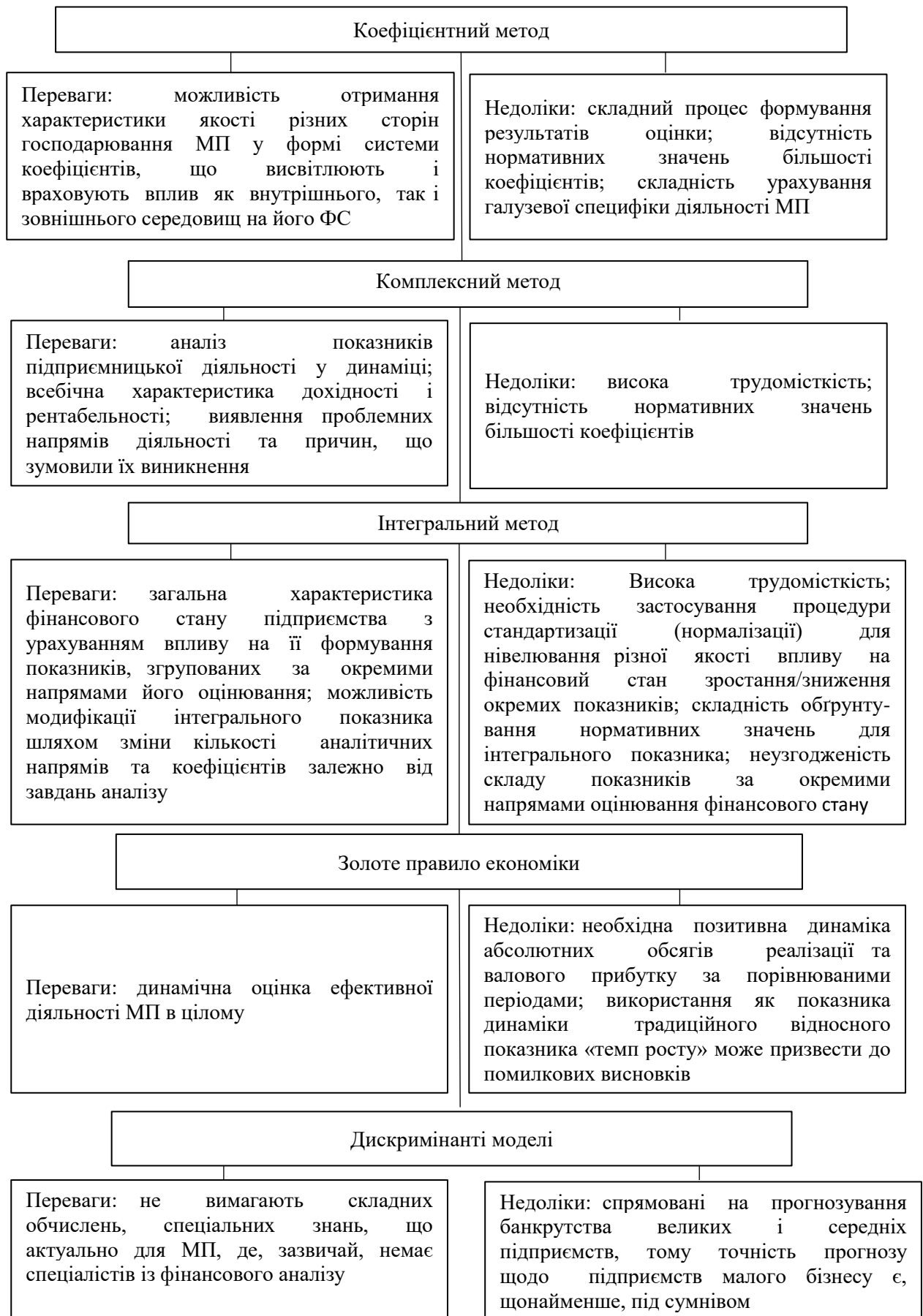

Рисунок 1.9 – Переваги та недоліки основних методів та методик ФА МП [7]

Інформаційною основою для проведення аналізу фінансового стану МП є його фінансова звітність. Слід зазначити, що для МП у відповідності до НП(С)БУ встановлена скорочена за показниками фінансова звітність у складі якої є баланс та звіт про фінансові результати.

Складові фінансової звітності МП відбивають різні аспекти господарських операцій за звітний період, аналогічну інформацію попереднього періоду, що дає можливість проводити ретроспективний та перспективний аналіз діяльності МП (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Призначення основних компонентів фінансової звітності [25]

Компоненти фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс	Наявність економічних ресурсів, що контролює МП, на дату балансу	Оцінка структури ресурсів МП, їх ліквідності і платоспроможності. Прогнозування майбутніх потреб у показниках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах МП
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності МП за звітний період	Оцінка та прогноз: прибутковості діяльності МП; структури доходів та витрат

З огляду на особливості та структуру фінансової звітності МП, можна виокремити основні напрями ФА МП та встановити їхній інформаційний зв'язок із звітністю:

- аналіз фінансового стану, який здійснюється на основі показників форми №1-м «Баланс»;
- аналіз фінансових результатів, який базується на показниках форми №2-м «Звіт про фінансові результати»;
- аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності МП, інформаційною основою для якого виступають обидві форми фінансової звітності МП [5]. Незважаючи на значні відмінності між спрощеною фінансовою звітністю МП та стандартизованою фінансовою звітністю, МП мають можливість використовувати широкий набір інструментів для оцінки свого ФС.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЦЕНТР ПРОМИСЛОВИХ РІШЕНЬ» ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЙОГО ФІНАНСАМИ

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр промислових рішень»

ТОВ «Центр промислових рішень» є активним учасником вітчизняного ринку щодо постачання компресорного і насосного обладнання, автономних дизель-генераторних установок, систем підготовки та фільтрації стисненого повітря [17]. Основним напрямом діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» є реалізація комплексних проєктів «під ключ», адаптованих до унікальних потреб клієнтів. Це охоплює проєктування від нестандартних модульних систем до технологічних комплексів, монтаж обладнання, його запуск, а також гарантійне та післягарантійне сервісне обслуговування.

До основних видів діяльності товариства належать: неспеціалізована оптова торгівля; оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва, а також іншими машинами й устаткуванням.

Фінансово-господарську діяльність ТОВ «Центр промислових рішень» провадить на основі комерційного розрахунку у відповідності до положень, зазначених у його статуті.

ТОВ «Центр промислових рішень» за своїми розмірами належить до СМБ. Товариство складає спрощену фінансову звітність МП відповідно до НП(С)БУ 25 «Спрощена фінансова звітність».

Товариство є самостійним господарюючим суб'єктом, яке має самостійний баланс, печатку з своїм найменуванням, поточні рахунки у банківських установах, володіє відокремленим майном, яке складається з основних фондів та оборотних активів.

Прибуток, що отримує товариство в результаті господарської діяльності, має підлягати оподаткуванню у відповідності до чинного вітчизняного

законодавства після чого надходить у розпорядження ТОВ «Центр промислових рішень». Напрямки використання чистого прибутку даного СМБ визначаються у відповідності до його потребам і положень статуту.

Основні індикатори фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр. наведені в таблиці 2.1 на основі даних зазначених у фінансовій звітності МП (додаток Г).

Таблиця 2.1 – Загальні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютне відхилення (+/-) 2023 р. до 2020 р.
	2020	2021	2022	2023	
Чистий дохід від реалізації продукції	17287	46196,2	20380,9	79268,0	61981,0
Собівартість реалізованої продукції	4574,2	12435,2	5487	25017,5	20443,3
Чистий прибуток	984,2	7375,5	1999,1	10920,8	9936,6
Валюта балансу	10006,3	27349,7	13824	43624,5	33618,2
Необоротні активи	775,7	1782,4	1104,1	5110,3	4334,6
Оборотні активи	9230,6	25567,3	12719,9	38514,2	29283,6
Власний капітал	2263,2	7526,5	3989,3	11454,1	9190,9
Позиковий капітал	7743,1	19823,2	9834,7	32170,4	24427,3

Аналізуючи дані таблиці 2.1, слід відмітити, що протягом періоду 2020–2023 років спостерігається значне зростання обсягу чистого доходу, особливо в 2023 році, коли даний показник зріс на 61981 тис. грн. або у майже у 3,5 рази у порівнянні з 2020 роком і на 58887,1 тис. грн. або майже у 3 рази в порівнянні з 2022 роком. Це свідчить про суттєве збільшення обсягів реалізації продукції, а також про підвищення цін на неї.

Собівартість реалізованої продукції також зросла, але меншою мірою порівняно з розміром чистого доходу і це свідчить про те, що підприємство, покращило ефективність виробництва та оптимізувало витрати, що дозволило значно збільшити прибутковість. Збільшення суми собівартості продукції за період аналізу дорівнювало 20443,3 тис. грн. або на 447 %, що є негативною

тенденцією у господарській діяльності товариства, оскільки наслідком таких змін є зростання ціни на продукцію, що в свою чергу призводить до втрати конкурентних переваг підприємства.

Показник чистого прибутку збільшився майже у 11 разів (на 9936,6 тис. грн.) і 2023 році його значення склало 10920,8 тис. грн. Це є позитивною зміною, оскільки свідчить про зростання рівня прибутковості діяльності підприємства, а також збільшується можливість СМБ фінансувати його діяльність за рахунок власних фінансових ресурсів.

Валюта балансу ТОВ «Центр промислових рішень» зросла у 2023 році на 33618,2 тис. грн. в порівнянні з 2020 роком і це складає 336 %. Така тенденція є індикатором зростання активів СМБ і свідчить про його загальний розвиток. Так, зазначене збільшення обумовлено зростанням розміру необоротних активів за період аналізу на 4334,6 тис. грн. або на 559 %, що вказує на збільшення обсягу основних фондів товариства, таких як виробничі потужності, обладнання тощо. Оборотні активи також збільшилися на 29283,6 тис. грн. або на 317 %, що свідчить про зростання обігових коштів товариства і вказує на розширення операційної діяльності та збільшення обсягів виробництва.

За даними таблиці 2.1 можна зробити висновок, що фінансування діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» відбувалося за рахунок власного та позикового капіталу. За 2020-2023 рр. відбулося збільшення власного капіталу МП на 9190,9 тис. грн., що свідчить про зміцнення його фінансової стійкості і додаткову капіталізацію. При цьому на підприємстві спостерігалось значне зростання позикового капіталу 24427,3 тис. грн., що свідчить про збільшення залучення кредитних ресурсів. Слід зазначити, що у 2023 році розмір власного капіталу був значно менше, ніж розмір позикового капіталу, а саме на 20716,3 тис. грн., що негативно відобразилося на його фінансовій незалежності.

Проведення попередньої оцінки фінансового стану ТОВ «Центр промислових рішень» можна здійснити на основі зіставлення темпів змін окремих індикаторів. Для цього доцільно використати «золоте правило економіки», у відповідності до якого найбільш оптимальним вважається наступне

співвідношення:

$$100\% < T.p.v.б. < T.p.v. < T.p.ЧП \quad (2.1)$$

де $T.p.v.б.$ – темп росту валюти балансу;

$T.p.v.$ – темп росту чистого доходу від реалізації;

$T.p.ЧП$ – темп росту чистого прибутку.

Темпи зростання порівняльних показників наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Темпи росту валюти балансу, чистого доходу від реалізації та чистого прибутку ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2033 рр.

Показник	Рік		
	2021	2022	2023
Темп росту валюти балансу	173,3	-49,5	215,6
Темп росту чистого доходу від реалізації	167,2	-55,9	228,9
Темп росту чистого прибутку	649,4	-72,9	446,3

Дані таблиці 2.2 свідчать, що «золоте правило економіки» не виконується протягом 2021-2022 рр. У 2023 році було дотримано товариством «золоте правило економіки», оскільки темп росту чистого прибутку (446,3%) перевищує темп росту чистого доходу від реалізації (228,9%), а той, у свою чергу, перевищує темп росту валюти балансу (215,6%). Це свідчить про підвищення ефективності управління ресурсами підприємства та зменшення відносних витрат на одиницю продукції, що позитивно відображається на фінансових показниках підприємства.

Отже, загальні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» демонструють позитивну динаміку зростання за основними фінансовими показниками, які свідчать про ефективність діяльності, зокрема чистого доходу, активів і прибутку, а збільшення власного та позикового капіталу вказує на розширення діяльності СМБ.

2.2 Аналіз фінансового стану ТОВ «Центр промислових рішень»

Фінансовий стан є однією із важливих характеристик функціонування суб'єкта підприємництва, оскільки він визначає рівень його конкурентоспроможності, потенціалу у бізнес середовищі та є гарантом можливості ефективної реалізації економічних інтересів підприємства. Якісний аналіз ФС МП забезпечує своєчасне виявлення і також усунення недоліків у фінансово-господарській діяльності суб'єкта підприємництва та пошук резервів покращення фінансового стану СМБ. Отже, існує об'єктивна необхідність проведення аналізу ФС ТОВ «Центр промислових рішень».

На першому етапі аналізу ФС ТОВ «Центр промислових рішень» проведемо оцінку його майнового стану (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники майнового стану ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показники	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт зносу	0,24	0,27	0,51	0,27
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,76	0,73	0,49	0,73
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,08	0,07	0,07	0,11

Протягом 2020-2021 рр. і у 2023 р. спостерігався низький рівень зносу основних засобів ТОВ «Центр промислових рішень», а саме на рівні 24-27 %, що свідчить про їх відносно новий стан і про їх регулярну модернізацію. Різке зростання коефіцієнта зносу у 2022 році стало результатом несприятливих умов експлуатації, що пов'язано зі значним збільшенням виробничої активності.

Коефіцієнт придатності відповідав нормативу (більше 0,5), що свідчить про те, що значна частка основних засобів придатна для експлуатації, окрім 2022 року. У 2023 році спостерігається відновлення даного індикатора, що свідчить про позитивні зміни в управлінні основними засобами.

Протягом 2020-2022 років частка основних засобів у майні підприємства

залишалася стабільно низькою. Проте у 2023 році спостерігається зростання, що може пов'язано зі збільшенням інвестицій в основні засоби та їх оновленням.

Отже, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що основні засоби ТОВ «Центр промислових рішень» перебувають у відносно новому стані та регулярно модернізуються, про що свідчить низький рівень їх зносу у 2020-2021 рр. та 2023 р., окрім 2022 року. Придатність основних засобів в усі роки, крім 2022 р., відповідає нормативним вимогам. У 2023 році спостерігається відновлення показників, що вказує на ефективне управління основними засобами, а також збільшення інвестицій у їх оновлення, що підтверджує зростання їх частки в майні підприємства.

На наступному етапі аналізу ФС ТОВ «Центр промислових рішень» проведемо аналіз ліквідності, який доцільно розпочати з оцінки ліквідності балансу.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти суми згрупованих активів й пасивів ТОВ «Центр промислових рішень» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності балансу ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Рік	A1	П1	A2	П2	A3	П3	A4	П4
2020	36,9	6041,5	7945,1	7743,1	1212,7	0	775,7	2263,2
Висновок	A1 < П1		A2 > П2		A3 > П3		A4 < П4	
2021	526,6	17540	22526,6	19823,2	2361,0	0	1782,4	7526,5
Висновок	A1 < П1		A2 > П2		A3 > П3		A4 < П4	
2022	1473,6	9284,7	6452,6	9834,7	4026,6	0	1104,1	3989,3
Висновок	A1 < П1		A2 < П2		A3 > П3		A4 < П4	
2023	1014,6	27950,7	28656,1	32170,4	7356,5	0	5110,3	11454,1
Висновок	A1 < П1		A2 < П2		A3 > П3		A4 < П4	
Норма	A1 > П1		A2 > П2		A3 > П3		A4 < П4	

Дані таблиці 2.4, свідчать, що не всі умови ліквідності балансу виконуються кожного року, отже можна зробити висновок про те, що баланс ТОВ «Центр промислових рішень» не є абсолютно ліквідним, що свідчить про можливі труднощі із покриттям короткострокових зобов'язань, недостатньо ефективно

управління ліквідними активами і залежність від зовнішнього фінансування. Така ситуація вимагає підвищеної уваги до управління ліквідністю та покращення оборотності активів для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Значення відносних показників ліквідності ТОВ «Центр промислових рішень» зазначені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт покриття	1,19	1,29	1,29	1,20
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,05	1,19	1,07	1,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,027	0,150	0,032
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	1487,5	5744,1	2885,2	6343,8

Коефіцієнт покриття відповідає рекомендованому значенню (більше 1) в усі роки, що свідчить про здатність підприємства покривати поточні зобов'язання оборотними активами. Найвище значення показника спостерігалось у 2021 та 2022 роках (1,29), що вказує на покращення ліквідності порівняно з 2020 роком (1,19). У 2023 році коефіцієнт зменшується до 1,20, що можна пояснити зростанням поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності перевищує нормативне значення (0,6-0,8) протягом 2020–2023 роках, що вказує на достатній обсяг швидколіквідних активів для покриття поточних зобов'язань без врахування запасів. У 2023 році коефіцієнт знижується до 1,01 або на 0,04 в.п., що вказує на збільшення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається низьким протягом аналізованого періоду, особливо у 2020 р. (0,005) та у 2021 р. (0,027) роках, що свідчить про недостатній рівень грошових коштів для негайного покриття зобов'язань. У 2022 році спостерігається покращення значення показника до рівня 0,15, але у 2023 році він знову знижується до 0,032. Низьке значення коефіцієнту абсолютної ліквідності вказує на те, що ТОВ «Центр промислових рішень» може

зіткнутися з труднощами при необхідності швидкого погашення короткострокових зобов'язань грошовими коштами.

Обсяг чистого оборотного капіталу СМБ збільшився за період аналізу на 4856,3 тис. грн. або на 426 %, що свідчить про достатність ресурсів для фінансування поточної діяльності та покриття короткострокових зобов'язань, що позитивно впливає на ліквідність підприємства.

Отже, ТОВ «Центр промислових рішень» має задовільний стан ліквідності, що свідчить про те, що товариство володіє достатніми обсягами оборотних активів, щоб виконувати свої зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та іншими контрагентами у короткостроковій перспективі.

Наступним етапом аналізу ФС є оцінка фінансової стійкості ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020-2023 рр., яка визначає стан фінансових ресурсів, при якому суб'єкт підприємництва здатний зберігати свою фінансову незалежність і є фінансово стійким. З метою надання характеристики типу фінансової стійкості ТОВ «Центр промислових рішень» здійснимо аналіз даних, що зазначені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Джерела власних коштів	2263,2	7526,5	3989,3	11454,1
Необоротні активи	775,7	1782,4	1104,1	5110,3
Наявність власних оборотних коштів	1487,5	5744,1	2885,2	6343,8
Довгострокові позикові кошти	0	0	0	0
Наявність власних і довгострокових позикових джерел	1487,5	5744,1	2885,2	6343,8
Короткострокові позикові кошти	1701,6	2283,2	550	4218,9
Загальна величина основних джерел формування запасів	3189,1	8027,3	3435,2	10562,7
Загальна величина запасів і витрат	1108,2	1940,3	2162,2	6166
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-1701,6	-2283,2	-550	177,8

Продовження таблиці 2.6

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	379,3	3803,8	723	177,8
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	2080,9	6087	1273	4396,7
Тривимірний показник	-; +; +	-; +; +	-; +; +	+; +; +

У відповідності до інформації, зазначеної у додатку Д, ТОВ «Центр промислових рішень» протягом 2020-2022 рр. мало нормальний тип фінансової стійкості, а у 2023 році його тип фінансової стійкості став абсолютним і це свідчить про те, що власні оборотні джерела повністю покривають запаси й витрати, отже товариство незалежне від кредиторів.

Окрім абсолютних показників, фінансова стійкість суб'єкта підприємництва характеризується системою відносних показників (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт автономії	0,23	0,28	0,29	0,26
Коефіцієнт фінансової залежності	4,42	3,63	3,47	3,81
Коефіцієнт фінансування	3,42	2,63	2,47	2,81
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,29	0,38	0,41	0,36
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,66	0,76	0,72	0,55
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	0,16	0,22	0,23	0,16

Коефіцієнт автономії ТОВ «Центр промислових рішень» у 2023 році збільшився на 0,03 у порівнянні з 2020 роком, але залишається відносно низьким (норма – більше 0,5). Порівнюючи з 2022 роком значення показника у 2023 році зменшилося на 0,03, що свідчить про зниження, за останній рік аналізу, рівня

фінансової автономії СМБ.

Зменшення коефіцієнта фінансової залежності за 2020-2023 рр. на 0,61 вказує на зниження фінансової залежності товариства від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним аспектом у його діяльності, проте його значення протягом усіх років аналізу не відповідало нормативу (менше 0,5).

Коефіцієнт фінансування демонструє співвідношення між позиковим і власним капіталом. Зменшення даного коефіцієнта за період аналізу на 0,61 вказує на те, що частка позикового капіталу скоротилася і товариство почало більше використовувати власні кошти у 2023 році, що свідчить про покращення в управлінні фінансами порівняно з 2020 роком.

Що стосується значення коефіцієнта фінансової стійкості, то за даний період воно збільшилося на 0,07 і у 2023 році складало 0,36, що вказує на покращення стабільності підприємства, при цьому його значення не відповідає рекомендованому. Така тенденція свідчить про те, що у 2023 році частка власних коштів у фінансуванні діяльності СМБ зросла порівняно з 2020 роком, що забезпечує кращу стійкість підприємства до фінансових ризиків.

Зниження коефіцієнта маневреності власного капіталу на 0,10 або на 16 % означає, що частка власного капіталу, яка може бути використана для фінансування поточної діяльності, зменшилася. Це свідчить про те, що підприємство має меншу гнучкість у використанні власного капіталу.

Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом коливався протягом періоду аналізу. Найбільше значення було у 2022 році, а саме 0,23, а найменше у 2020 р. і 2023 р. – 0,16. Розраховані значення даного індикатора показують, що підприємство підтримує відносно низький рівень власних коштів для забезпечення своєї оборотної діяльності.

Отже можна констатувати, що ТОВ «Центр промислових рішень» протягом 2020–2023 рр. мало недостатньо стійкий фінансовий стан, що негативно вплинуло на діяльність СМБ. Але зазначені тенденції свідчать про зміцнення фінансової стійкості підприємства із поступовим зниженням залежності від зовнішнього фінансування.

Наступним кроком є аналіз показників ділової активності, які оцінюють для визначення ефективності використання суб'єктом підприємництва його наявних ресурсів (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники ділової активності ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт оборотності активів	1,73	2,47	0,99	2,76
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,78	1,10	0,47	1,73
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,15	2,98	1,30	4,15
Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	168	121	277	87
Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	461	326	772	208
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	4,13	8,16	2,67	6,01
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	16,99	26,75	8,65	17,09
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	7,64	9,44	3,54	10,27

Аналізуючи дані таблиці 2.8 можна зазначити, що коефіцієнт оборотності активів ТОВ «Центр промислових рішень» за період аналізу значно підвищився, а саме на 1,03 і у 2023 році дорівнював 2,76, що свідчить про ефективність використання активів для генерування доходу.

Значення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості збільшилося на 0,95 або на 122 %, що вказує на те, що товариство у 2023 році швидше погашало свою кредиторську заборгованість порівняно з 2020 роком і це є свідченням про поліпшення управління зобов'язаннями.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Центр промислових рішень» у 2023 році збільшився, а саме на 2,0 або на 93 %, і це дає можливість стверджувати про те, що підприємство швидше стягувало свою дебіторську заборгованість порівняно з 2020 роком, а це означає, що товариство покращило розрахункову політику, що позитивно вплинуло на його грошовий потік.

У ТОВ «Центр промислових рішень» спостерігається скорочення терміну погашення дебіторської заборгованості за період аналізу з 168 днів у 2020 році до 87 днів у 2023 році, що є позитивною тенденцією і свідчить про те, що підприємство отримує платежі від своїх боржників значно швидше, а це в свою чергу, покращує ліквідність. Аналогічна тенденція спостерігається і за терміном погашення кредиторської заборгованості СМБ (зменшення на 253 дн.) і це є свідченням того, що підприємство швидше погашає свої зобов'язання перед кредиторами, що позитивно впливає на його репутацію та стабільність взаємовідносин з контрагентами.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів за 2020-2023 рр. збільшився на 1,88 і у 2023 році дорівнював 6,01. Така зміна вказує на те, що у 2023 році товариство більш ефективно використовувало свої матеріальні запаси порівняно з 2020 роком.

ТОВ «Центр промислових рішень» також покращило ефективність використання основних засобів, підтвердженням цього є зростання коефіцієнту оборотності основних засобів, а саме на 0,10 і у 2023 році він дорівнював 17,09.

На підприємстві спостерігалось збільшення коефіцієнта оборотності власного капіталу з 7,64 у 2020 році до 10,27, а саме на 2,63, що свідчить про зростання ефективності використання власного капіталу.

Отже, ділова активність ТОВ «Центр промислових рішень» у 2023 році значно поліпшилася порівняно з 2020 роком й ефективність використання ресурсів у 2023 році зросла, що демонструє покращену продуктивність підприємства.

На наступному етапі аналізу ФС здійснимо розрахунок та оцінку показників рентабельності СМБ, які характеризують ефективність його роботи (табл. 2.9).

У порівнянні з 2020 роком, у 2023 році показники рентабельності активів, власного капіталу та діяльності покращилися після спаду у 2022 році, що свідчить про підвищення ефективності використання активів підприємства, його власного капіталу та можливість генерувати прибуток в результаті діяльності. Зниження

рентабельності продукції у 2023 році до рівня 2,17 є негативною ознакою, що вказує на недостатньо ефективно управління виробництвом і ціноутворенням.

Таблиця 2.9 – Показники рентабельності ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт рентабельності активів	0,10	0,39	0,10	0,38
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,43	1,51	0,35	1,41
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,06	0,16	0,10	0,14
Рентабельність продукції	2,78	2,71	2,71	2,17

Отже, за результатами аналізу індикаторів рентабельності можна зробити висновок, що товариство було прибутковим і в цілому, за даною групою показників, спостерігається позитивна динаміка, а це є свідченням підвищення ефективності функціонування ТОВ «Центр промислових рішень».

З метою проведення узагальненого достовірного аналізу ФС МП, який є дуже важливим в процесі формування правильних висновків, а також прийняття адекватних рішень, використовують комплексний підхід, який базується на комплексній оцінці ФС суб'єкта підприємництва. Для цього розроблені різні моделі комплексної оцінки ФС, окремі з яких наведені в додатку Е.

Використовуючи алгоритми розрахунку інтегральних показників комплексної оцінки ФС розраховуємо їх для ТОВ «Центр промислових рішень» та наведемо в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Розрахунок інтегральних показників ФС підприємства

Моделі	Рекомендоване значення	Рік			
		2020	2021	2022	2023
Двухфакторна модель оцінювання	<0	-1,668	-1,772	-1,776	-1,673
Модель Ліса	> 0,037	0,275	0,352	0,348	0,325

Результати розрахунків інтегральних показників ФС ТОВ «Центр промислових рішень» за двухфакторною моделлю та за моделлю Ліса свідчать про відносно стабільне фінансове становище підприємства. Значення наведених

показників підтверджують те, що підприємство не знаходиться у кризовому стані і банкрутство йому не загрожує при зазначених показниках фінансово-господарської діяльності товариства.

2.3 Напрями удосконалення управління фінансами ТОВ «Центр промислових рішень»

З метою забезпечення подальшого розвитку ТОВ «Центр промислових рішень» необхідно впроваджувати ефективні дії щодо управління фінансами підприємства. Розраховані в п.2.2 індикатори ліквідності ТОВ «Центр промислових рішень» свідчать про те, що дане товариство має проблеми з ліквідністю, що підтверджується розрахованими значеннями за окремими показниками ліквідності, які не відповідають рекомендованим значенням. Слід відмітити, що показники ліквідності підприємства безпосередньо залежать від складу його оборотних активів, оскільки ліквідність визначається здатністю підприємства швидко перетворювати свої активи на грошові кошти для покриття поточних зобов'язань. Структуруючи оборотні активи на користь більш ліквідних компонентів (гроші, короткострокові інвестиції), МП може покращити свої показники ліквідності. Оптимізація складу ОА передбачає насамперед встановлення мінімально необхідного їх обсягу та досягнення ефективного балансу між різними компонентами, що дозволить забезпечити достатній рівень ліквідності та платоспроможності СМБ.

Оптимізацію складу та структури ОА ТОВ «Центр промислових рішень» розпочнемо з аналізу динаміки складових ОА (табл. 2.11).

Аналізуючи дані таблиці 2.11 можна зазначити, що за період 2020–2023 рр. відбулося збільшення за всіма складовими ОА. В абсолютному вимірі найбільше зростання спостерігалось за ДЗ за товари, роботи, послуги, а саме на 20711 тис. грн., а також за запасами – на 5057,8 тис. грн. В цілому ОА збільшилися на

29283,6 тис. грн. або на 317 %.

Таблиця 2.11 – Склад ОА ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Запаси	1108,2	1940,3	2162,2	6166
ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги	7945,1	22526,6	6452,6	28656,1
ДЗ з бюджетом	0	0	77,3	0
Інша поточна ДЗ	104,5	420,7	1864,4	1190,5
Гроші та їх еквіваленти	39,6	526,6	1473,6	1014,6
Інші оборотні активи	33,2	153,1	690,8	1487
Всього	9230,6	25567,3	12719,9	38514,2

Що стосується відносних відхилень, то найбільше зростання спостерігається за іншими ОА, які зросли майже у 44 рази, а також за статтею гроші та їх еквіваленти – майже у 25 разів.

Структура ОА ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020-2023 рр. наведена на рис. 2.1.

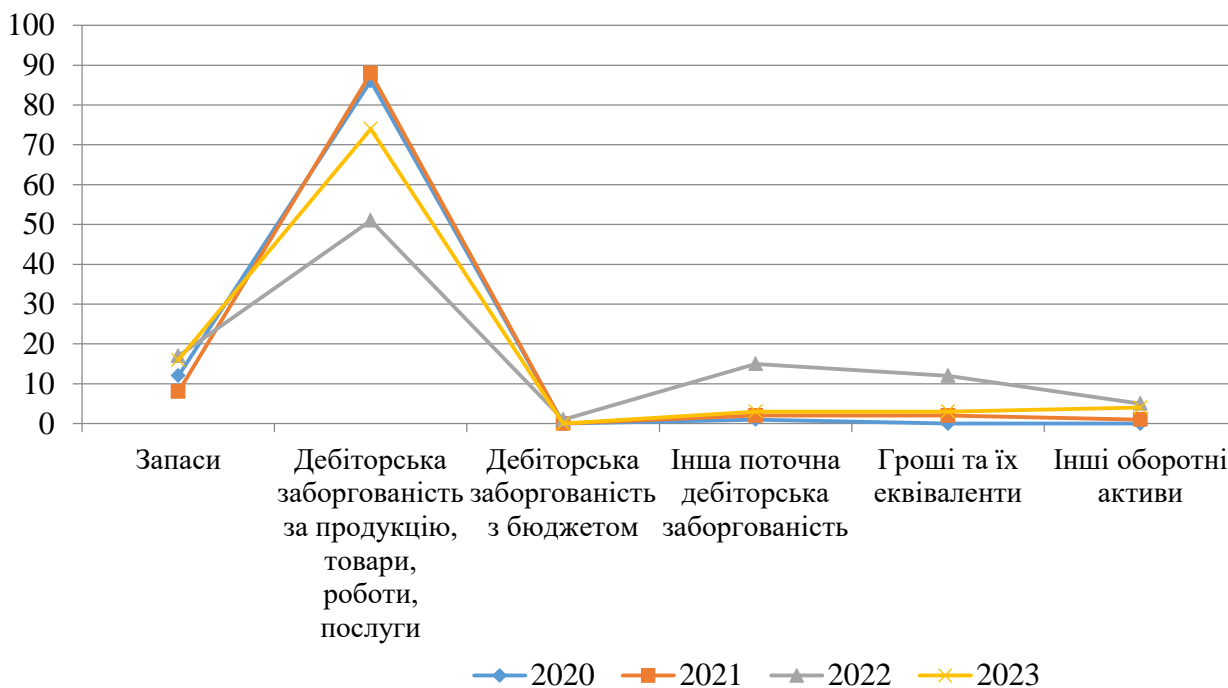

Рисунок 2.1 – Структура ОА ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020-2023 рр.

Найбільшу частку ОА займає ДЗ за товари, роботи, послуги, яка коливалась в межах 51–88%. Також значну частку мали запаси – 8–17%. Питома вага за іншими статтями ОА була менше 5%, окрім 2022 року, в якому відбулися структурні зрушення у складі ОА.

Базуючись на показниках ліквідності ретроспективного аналізу (табл. 2.5) можна встановити відповідність складових ОА забезпеченню ліквідності МП. Дані зазначеної таблиці свідчать, що, наведені значення за окремими індикаторами ліквідності ТОВ «Центр промислових рішень» не відповідають рекомендованим. Так, значення індикатора швидкої ліквідності демонструє те, що значні суми фінансових ресурсів відволікаються у ДЗ, що сприяє виникненню ризику щодо забезпечення ліквідності і платоспроможності товариства. А показник абсолютної ліквідності демонструє недостатність у підприємства грошових коштів для покриття поточних зобов'язань. Отже, сформована структура ОА ТОВ «Центр промислових рішень» є неоптимальною і потребує удосконалення.

Впровадження даного процесу повинно бути націлене передусім на створення такого співвідношення елементів ОА, при якому товариство зможе виконати як виробничі завдання, так і свої фінансові зобов'язання. Для оптимізації ОА підприємства можна застосувати методичний підхід, запропонований Гросулом В. А. і Филипеном О. М. [9, 11]. В оптимізаційну модель були включені рекомендовані нормативні показники ліквідності, як обмежуючі параметри, і на основі відповідних розрахунків було визначено кілька варіантів структури ОА залежно від діапазону нормативних значень загального показника ліквідності. Враховуючи те, що рекомендовані значення коефіцієнта покриття знаходяться у межах від 1 до 2,5, за методичними підходами різних науковців, Гросул В. А. і Филипено О. М. здійснили розрахунок раціональної структури ОА суб'єкта підприємництва, при якій підприємство залишається ліквідним і платоспроможним (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Оптимальна структура ОА для різних рекомендованих значень коефіцієнта покриття [9]

Показник	Значення коефіцієнта покриття (КП)			
	КП=1	КП=1,5	КП=2,0	КП=2,5
Частка запасів та інших ОА у структурі оборотних активів, %	30	54	65	72
Частка дебіторської заборгованості у структурі оборотних активів, %	50	33	25	20
Частка грошових коштів та поточних фінансових інвестицій у структурі оборотних активів, %	20	13	10	8
Разом	100	100	100	100

Зазначена модифікація варіантів структури ОА відрізняється від фактичної структури ОА 2023 року. З метою визначення оптимальної структури ОА для ТОВ «Центр промислових рішень» було здійснено розрахунок вартісних показників за окремими статтями ОА, а також розраховано значення показників ліквідності для кожного варіанту (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Оптимальна структура ОА для різних рекомендованих значень коефіцієнта покриття

Показник	Значення коефіцієнта покриття (Кп)				
	1,2 (факт)	Кп=1	Кп=1,5	Кп=2,0	Кп=2,5
Запаси та інші оборотні активи, тис. грн.	6166	11554,26	20797,668	25034,23	27730,22
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	29846,6	19257,1	12709,686	9628,55	7702,84
Гроші та поточні фінансові інвестиції, тис. грн.	1014,6	7702,84	5006,85	3851,42	3081,14
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	0,84	0,55	0,42	0,34
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,24	0,16	0,12	0,10

Враховуючи отримані суми вартісної оцінки складових ОА за різними варіантами коефіцієнта покриття та їх значення 2023 року, а також розраховані значення коефіцієнтів ліквідності вважаємо, що для ТОВ «Центр промислових рішень» найбільш оптимальним є варіант, при якому коефіцієнт покриття дорівнює 1, оскільки при даному варіанті забезпечуються вимоги до

рекомендованих значень всіх коефіцієнтів ліквідності, а також товариство має реальні можливості досягти розмірів відповідних статей у вартісному виразі. Для цього СМБ необхідно скоротити розмір ДЗ шляхом її рефінансування, що забезпечить надходження грошових коштів до необхідної суми. Також керівництву МП слід впровадити ряд заходів, націлених на скорочення розміру ДЗ, зокрема: регулярний моніторинг стану дебіторської заборгованості; введення жорсткіших умов кредитування для клієнтів, які мають низьку платіжну дисципліну; впровадження системи знижок за дострокову оплату; проводити оцінку надійності нових клієнтів перед укладанням договорів; впровадження штрафних санкцій за порушення термінів оплати.

Застосування цих заходів дозволить не лише скоротити розмір ДЗ, але й поліпшити загальний ФС підприємства.

Також товариству доцільно збільшити суму запасів з метою забезпечення оптимальної структури ОА. Для цього підприємству необхідно оптимізувати виробничі процеси для підвищення продуктивності та збільшення обсягів продукції на складі; формувати стратегічні запаси сировини або готової продукції для запобігання перебоєм у випадку форс-мажорних обставин; накопичувати запаси у періоди стабільного попиту для використання в пікові періоди або при змінах у ринковій кон'юнктурі; використовувати можливості попередньої оплати для отримання знижок або вигідніших умов від постачальників, що дозволить закупити більше товарів. Ці заходи дозволять підприємству не лише збільшити свої запаси, але й забезпечити їх оптимальне управління та використання відповідно до потреб бізнесу.

На основі результатів здійсненого аналізу відносних показників фінансової стійкості ТОВ «Центр промислових рішень» ми прийшли до висновку, що товариство було фінансово залежним протягом всього періоду аналізу, але з кожним роком відбувалися позитивні зміни щодо підвищення рівня фінансової автономії СМБ. Тому, виникає необхідність розробки основних напрямів щодо підвищення рівня фінансової стійкості товариства. З цією метою проведемо оптимізацію співвідношення між власним і позиковим капіталом ФС ТОВ «Центр

промислових рішень» за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності та за критерієм мінімізації його вартості [22].

Для того, щоб визначити структуру капіталу підприємства, яка забезпечить найбільший рівень фінансової рентабельності, необхідно здійснити її оптимізацію із використанням механізму фінансового левеїджу.

Фінансовий левеїдж відображає рівень зростання рентабельності власного капіталу за умови збільшення застосування позикового капіталу і демонструє можливість отримання додаткового прибутку на власні фінансові ресурси при різній частці позикового капіталу суб'єкта підприємництва.

Формула розрахунку ефекту фінансового левеїджу наведена на рис. 2.2.

$$\text{ЕФЛ} = (1 - C_{\text{тт}}) * (\text{КВР}_A - K_B) \times \frac{\overline{\text{ПК}}}{\overline{\text{ВК}}}$$

де ЕФЛ	– ефект фінансового левеїджу, що полягає у прирості коефіцієнта рентабельності власного капіталу, %;
Стт	– ставка податку на прибуток, виражений десятковим дробом;
КВР _A	– коефіцієнт валової рентабельності активів, %;
K _B	– середній рівень відсотків за кредит, %;
$\overline{\text{ПК}}$	– середня сума позикового капіталу;
$\overline{\text{ВК}}$	– середня сума власного капіталу

Рисунок 2.2 – Формула розрахунку ЕФЛ [26]

Для досягнення поставленої мети, а саме визначення ОСК ТОВ «Центр промислових рішень», проведемо розрахунок показника рентабельності власного капіталу із урахуванням різних значень коефіцієнта фінансового важеля. Ми запропонували шість варіантів розрахунків, які представлені в таблиці 2.14. Вихідними даними слугували показники за 2023 рік ТОВ «Центр промислових рішень».

Дані таблиці свідчать, що найбільше значення рентабельності ВК підприємства спостерігається в першому варіанті, який є найкращим за даним

критерієм. Частка ВК і ПК в загальному розмірі капіталу для даного варіанту складає 95 % і 5 % відповідно.

Таблиця 2.14 – Оптимізація структури капіталу ТОВ «Центр промислових рішень» у відповідності до критерію максимізації рівня фінансової рентабельності

Показник	Варіанти					
	1	2	3	4	5	6
Власний капітал, тис. грн	11454,1	11454,1	11454,1	11454,1	11454,1	11454,1
Сума позикового капіталу, тис. грн	602,8	2021,3	4908,9	9371,5	17181,2	34362,3
Загальний обсяг капіталу, тис. грн	12056,9	13475,4	16363	20825,6	28635,3	45816,4
Ставка відсотку за кредит з врахуванням ризику, %	19,8	19,8	20,5	20,5	21	21
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,8	2,6	6,2	11,7	20,9	41,8
Коефіцієнт економічної рентабельності активів, %	38	38	38	38	38	38
Сума сплачених процентів за кредит, тис. грн	119,4	400,2	1006,3	1921,2	3608,1	7216,1
Величина прибутку за вирахуванням відсотків за кредит, тис. грн	13198,6	12917,8	12311,7	11396,8	9709,9	6101,9
Сума податку на прибуток, тис. грн	2375,8	2325,2	2216,1	2051,4	1747,8	1098,3
Чистий прибуток, тис. грн	10822,9	10592,6	10095,6	9345,4	7962,2	5003,6
Рентабельність власного капіталу, %	94,49	92,48	88,14	81,59	69,51	43,68

Наступним кроком є розрахунок структури капіталу ТОВ «Центр промислових рішень» за критерієм мінімізації його вартості (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Оптимізація структури капіталу ТОВ «Центр промислових рішень» за критерієм мінімізації його вартості

Показник	Варіанти				
	1	2	3	4	5
Загальна потреба в додатковому капіталі	100	100	100	100	100
Варіанти структури капіталу, %:					
– власний капітал	10	30	50	70	90
– позиковий капітал	90	70	50	30	10
Рівень передбачених дивідендних виплат, %	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3

Продовження таблиці 2.15

Показник	Варіанти				
	1	2	3	4	5
Відсотки за кредит, %	21	21	20,5	20,5	19,8
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Відсотки за кредит з урахуванням податкового коректора, %	17,22	17,22	16,81	16,81	16,24
Вартість складових частин капіталу, %:					
– власний капітал	1,03	3,09	5,15	7,21	9,27
– позиковий капітал	15,50	12,05	8,41	5,04	1,62
Середньозважена вартість капіталу, %	16,53	15,14	13,56	12,25	10,89

Аналізуючи дані таблиці 2.15 можна відмітити, що найменше значення мінімальної середньозваженої вартості капіталу спостерігається у п'ятому варіанті, в якому співвідношенні ВК та ПК дорівнює 90 %:10 %.

На рисунку 2.3 наведено узагальнення результатів проведених розрахунків ОСК ТОВ «Центр промислових рішень» за різними критеріями.

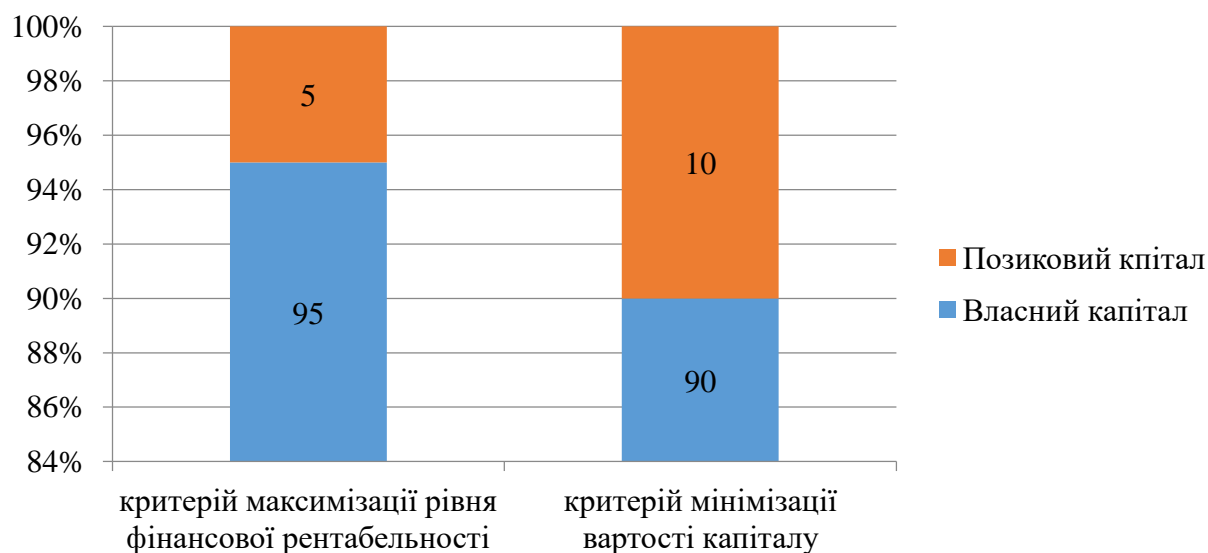

Рисунок 2.3 – ОСК ТОВ «Центр промислових рішень»

за різними критеріями

Враховуючи отримані результати вважаємо, що для ТОВ «Центр промислових рішень» найкращим варіантом структури капіталу є 90 % ВК і 10 % ПК. Дане співвідношення має забезпечити мінімізацію вартості капіталу, воно є більш наближеним до структури фінансових ресурсів у 2023 році, а також забезпечити достатній рівень рентабельності власних фінансових, а також є гарантом необхідного рівня фінансової стійкості МП.

Одним із напрямів досягнення пропорцій ОСК ТОВ «Центр промислових рішень», а саме збільшення розміру власних фінансових ресурсів є зростання суми чистого прибутку, який є внутрішнім джерелом фінансування. Прогноз генерування чистого прибутку товариством здійсимо на основі побудови лінії тренді, використовуючи табличний процесор Microsoft Excel (рис. 2.4, додаток Ж).

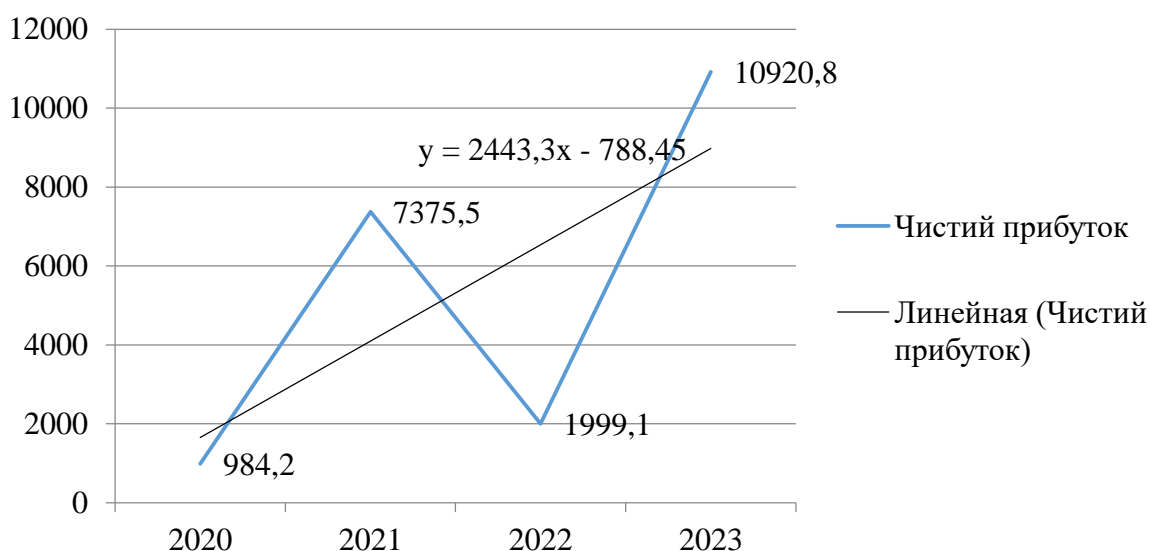

Рисунок 2.4 – Лінія тренду чистого прибутку ТОВ «Центр промислових рішень»

Базуючись на даних рисунка 2.17 ми можемо зробити висновок, що тенденція до збільшення розміру прибутку при існуючих умовах його формування буде зберігатися. Прогнозний розмір прибутку на 2024 рік складає 11423,05 тис. грн., а на 2025 рік – 13871,35 тис. грн., що позитивно вплине на збільшення обсягу власних фінансових ресурсів, а також на фінансову стійкість

ТОВ «Центр промислових рішень».

Отже, впровадження ефективних управлінських рішень щодо організації фінансів ТОВ «Центр промислових рішень» призведуть до підвищення ефективності його діяльності та сприятимуть забезпеченню сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

Невід’ємною складовою економічної системи країни є МП, які відіграють важливу роль в процесі її розвитку, зокрема формують значну частку ВВП, є джерелом податкових надходжень до бюджету, є одним із інструментів для вирівнювання дисбалансів на товарних ринках, сприяють зайнятості населення, створюючи робочі місця, активізують інноваційні процес. Про важливість вітчизняних МП свідчить їх значна питома вага серед усіх суб’єктів підприємництва, а саме протягом 2014–2022 рр. питома вага МП у загальній кількості підприємств коливалась в межах 94,2-95,5%, але при цьому кількості МП за період аналізу зменшилася на 77951 одиниць або на 24 %. Також погіршується ситуація із робочими місцями, а саме кількість зайнятих працівників на СМБ зменшилась на 257,2 тис. осіб або на 15,2 %. Аналіз динамки обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) МП свідчить, що він збільшився майже у три рази, а саме на 1396912 млн. грн., і таку тенденцію можна охарактеризувати як підвищення рівня ділової активності СМБ та значне зростання обсягів їх діяльності за даний період. Слід відмітити, що МП отримували прибуток лише у 2018 р., 2019 р. та у 2021 році, а в інших роках МП отримували збитки. Такі зміни можна пояснити впливом ряду факторів, серед яких економічна нестабільність, зумовлена воєнними діями та іншими кризовими подіями, зокрема COVID-19. В Україні МП мають великий потенціал для подальшого розвитку. Для реалізації цього потенціалу необхідно створити більш сприятливі умови з боку держави, зокрема через удосконалення нормативно-правової бази, розробку ефективної фінансово-інвестиційної політики, покращення інформаційного та технічного забезпечення, а також стимулювання науково-технічних інновацій.

Ефективність функціонування МП в значній мірі визначається рівнем управління їх фінансами під яким слід розуміти систему принципів, методів, інструментів розробки та реалізації управлінських рішень, що пов’язані з

формуванням, розподілом та ефективним використанням фінансових ресурсів з метою досягнення стабільності, прибутковості та розвитку МП. В системі УФМП виокремлюють мету, завдання, суб'єкт і об'єкт управління, принципи, функції, законодавче та організаційне забезпечення. УФМП базується на ряді методів, важелів та інструментів, які дозволяють ефективно управляти фінансовими ресурсами, мінімізувати ризики і досягати стабільного розвитку бізнесу.

У сучасних умовах ефективна діяльність МП значною мірою залежить від раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, а також їхнього оптимального поєднання. Це, в свою чергу, потребує постійного аналізу основних показників, які визначають фінансову стійкість, рентабельність й платоспроможність підприємства. Мета ФА полягає в отриманні інформації, яка забезпечує об'єктивне та точне уявлення про ФС МП, його прибутки і збитки, зміни в структурі активів і пасивів, розрахунки з дебіторами, а також процес формування капіталу. Для здійснення аналізу ФС МП існують різні методи та методики. Найбільш вживаним є коефіцієнтний аналіз, основою якого є розрахунок системи коефіцієнтів за допомогою яких аналізується діяльність МП чи окремий сегмент діяльності.

Інформаційною основою для проведення аналізу фінансового стану МП є його фінансова звітність. Для МП у відповідності до НП(С)БУ встановлена скорочена за показниками фінансова звітність у складі якої є баланс та звіт про фінансові результати. Незважаючи на значні відмінності між спрощеною фінансовою звітністю МП та стандартизованою фінансовою звітністю, МП мають можливість використовувати широкий набір інструментів для оцінки свого ФС.

Дана кваліфікаційна робота була виконана, базуючись на річних даних фінансової звітності ТОВ «Центр промислових рішень», який є активним учасником вітчизняного ринку щодо постачання компресорного і насосного обладнання, автономних дизель-генераторних установок, систем підготовки та фільтрації стисненого повітря. Дане товариство за своїми розмірами належить до СМБ і складає спрощену фінансову звітність МП.

Загальні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Центр

промислових рішень» демонструють позитивну динаміку зростання за основними фінансовими показниками, які свідчать про ефективність діяльності, зокрема чистого доходу, активів і прибутку, а збільшення власного та позикового капіталу вказує на розширення діяльності СМБ.

Для виявлення проблемних моментів у фінансово-господарській діяльності ТОВ «Центр промислових рішень» ми здійснили ґрунтовний аналіз ФС підприємства за ключовими групами показників. Аналіз майнового стану товариства свідчить, що основні засоби ТОВ «Центр промислових рішень» перебувають у відносно новому стані та регулярно модернізуються. У 2023 році спостерігається покращення показників у порівнянні з 2022 роком, що вказує на ефективне управління основними засобами, а також збільшення інвестицій у їх оновлення, що підтверджує зростання їх частки в майні підприємства. ТОВ «Центр промислових рішень» має задовільний стан ліквідності, що свідчить про те, що товариство володіє достатніми обсягами оборотних активів, щоб виконувати свої зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та іншими контрагентами у короткостроковій перспективі. Протягом 2020 – 2023 рр. мало недостатньо стійкий фінансовий стан, що негативно вплинуло на діяльність СМБ. Але виявлені тенденції свідчать про зміцнення фінансової стійкості підприємства із поступовим зниженням залежності від зовнішнього фінансування.

Ділова активність ТОВ «Центр промислових рішень» у 2023 році значно поліпшилася порівняно з 2020 роком й ефективність використання ресурсів у 2023 році суттєво зросла, що демонструє покращену продуктивність підприємства. Результати аналізу індикаторів рентабельності свідчать, що товариство було прибутковим і в цілому, за даною групою показників, спостерігається позитивна динаміка, а це є свідченням підвищення ефективності функціонування ТОВ «Центр промислових рішень».

З метою проведення узагальненої оцінки ФС МП ми використовували комплексний аналіз ФС суб'єкта підприємництва. Результати розрахунків інтегральних показників ФС ТОВ «Центр промислових рішень» за двухфакторною моделлю та за моделлю Ліса свідчать про відносно стабільне

фінансове становище підприємства. Значення наведених показників підтверджують те, що підприємство не знаходиться у кризовому стані і банкрутство йому не загрожує.

З метою забезпечення подальшого розвитку ТОВ «Центр промислових рішень» нами було запропоновано впроваджувати ефективні дії щодо управління фінансами підприємства, зокрема управління ліквідністю на основі оптимізації структури ОА товариства. В оптимізаційну модель були включені рекомендовані нормативні показники ліквідності, як обмежуючі параметри, і на основі відповідних розрахунків було визначено кілька варіантів структури ОА залежно від діапазону нормативних значень загального показника ліквідності. Враховуючи отримані суми вартісної оцінки складових ОА за різними варіантами коефіцієнта покриття та їх значення 2023 року, а також розраховані значення коефіцієнтів ліквідності вважаємо, що для ТОВ «Центр промислових рішень» найбільш оптимальним є варіант, при якому коефіцієнт покриття дорівнює 1, оскільки при даному варіанті забезпечуються вимоги до рекомендованих значень всіх коефіцієнтів ліквідності, а також товариство має реальні можливості досягти розмірів відповідних статей у вартісному виразі. Для цього СМБ необхідно скоротити розмір ДЗ шляхом її рефінансування, що забезпечить надходження грошових коштів до необхідної суми, а також збільшити розмір запасів.

Також менеджерам ТОВ «Центр промислових рішень» необхідно розробити основні напрями щодо підвищення рівня фінансової стійкості товариства. З цією метою нами було проведено оптимізацію співвідношення між ВК і ПК за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності та за критерієм мінімізації його вартості. В результаті проведених розрахунків ми прийшли до висновку, що для даного підприємства найкращим варіантом структури капіталу є 90 % ВК і 10 % ПК. Дане співвідношення має забезпечити мінімізацію вартості капіталу, а також забезпечити достатній рівень рентабельності власних фінансових. Здійснивши прогноз генерування чистого прибутку товариством ми прийшли до висновку, що тенденція до збільшення розміру прибутку при існуючих умовах його формування буде зберігатися. Прогнозний розмір прибутку

на 2024 рік складає 11423,05 тис. грн., а на 2025 рік – 13871,35 тис. грн., що є позитивно вплине на збільшення обсягу власних фінансових ресурсах, а також на фінансову стійкість ТОВ «Центр промислових рішень».

Отже, зазначені шляхи удосконалення дозволять ТОВ «Центр промислових рішень» покращити його фінансовий стан, а також забезпечити стійке зростання підприємства в довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
2. Васюта В., Лобас В., Зубко О. Сучасні проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 2 (87). С. 207-213.
3. Ватченко О.Б., Шаранов Р.С Використання моделей оцінки ймовірності банкрутства на підприємствах України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6 (17). С. 132-138.
4. Вітковський Ю. П., Смігунова О. В., Дудник О. В. Роль і значення малого підприємництва у формуванні стратегії розвитку економіки країни. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 1. С. 107 – 113.
5. Вовк В. М., Кирдей Ю. О. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2018. № 83. С. 39-48.
6. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 14.11.2024).
7. Гриценко Л., Боярко І., Шамкало К. Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 2-3 (35-36). С. 108-115.
8. Грідчина М. В. Фінансовий менеджмент: курс лекцій. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 268 с.
9. Гросул В. А., Филипенко О. М. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі

- та послуг. 2011. Вип. 2. С. 172-179.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_28.
10. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення 12.11.2024).
11. Дехтяр Н.А., Дейнека О.В., Голик Д.В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 1 (12). С. 289-293.
<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/740838.pdf>
12. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
13. Козак А. Р., Гевлич Л. Л. Роль та місце малого бізнесу в економіці України та світу. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. № 4. С. 236-241.
14. Кондратенко Н. О. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент» (для студентів 5 курсу всіх форм навчання за спеціальностями 7.03060101 та 8.03060101 Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 81 с.
15. Ліснічук О. А., Нестерчук Т. А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 454-462.
16. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль:, ТНЕУ, 2016. 304 с.
17. Офіційний сайт ТОВ «Центр промислових рішень». URL: https://cpr.in.ua/ua/about_us (дата звернення 12.11.2024).
18. Пігуль Н.Г., Дейнека О.В., Дегтяр Н.А., Люта О.В.. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб. Суми: СумДУ, 2017. 337 с.
19. Погрішук Г.Б., Волощук Р.Є. Особливості управління фінансами малих підприємств. *Держава та регіони*. 2019 р. № 3 (108). С. 239-246.

20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 4618-VI від 16 липня 1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 14.11.2024).
21. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України № 2164-VIII від 22 березня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення 14.11.2024).
22. Салига К. С., Писаренко А. А. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 10. С. 27-29.
23. Самко О.О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства. Тексти лекцій для студентів спеціальності 051 «Економіка» за освітньою програмою – «Економіка підприємства» денної форми навчання. Чернігів: ЧНТУ, 2020. 112 с.
24. Свіржевська В. В. Управління фінансами підприємств та його роль у господарській діяльності / *Матер. II всеукраїнської наук.- прак. конференції студентів, аспірантів та молодих учених, присвяченої 50-річчю створення факультету управління та бізнесу ХНАДУ (26 жовтня 2016 року)*. Харків, ХНАДУ, 2016. С.699 – 703.
25. Собченко Т. С., Соскіда Ю. М. Аналітична оцінка фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Регіональна економіка та управління*. 2017. №4 (17). С. 96-100.
26. Стащук О. В. Фінансовий менеджмент : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Луцьк : «Вежа», 2021. 109 с.
27. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І. О. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
28. Фінансова звітність ТОВ «Центр промислових рішень». URL: <https://clarity-project.info/edr/41977762/finances> (дата звернення 12.11.2024).
29. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д. е. н., професора Кнейслер О. В. Тернопіль : видавництво «Економічна наука», 2018. 478 с.

- 30.Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
- 31.Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
- 32.Шнирков О.О., Руденко І.В. Місце та роль малого бізнесу у міжнародній економічній діяльності. *Молодий вчений*». 2020. № 11 (87). С. 226-230.
- 33.Янковська Л.А., Pawlowski G., Піхоцька О. М., Кошовий Б.-П. О., Стецяк О. Б. Теоретичні засади організації фінансового менеджменту на підприємстві крізь призму інтердисциплінарного підходу. Академічні візії. Випуск 13/2022. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7478494>
- 34.Belas, J., Dvorsky, J., Hlawiczka, R., Smrcka, L., Khan, K. A. (2024). SMEs sustainability: The role of human resource management, corporate social responsibility and financial management *Oeconomia Copernicana*, 15(1), pp. 307–342. DOI 10.24136/oc.2937
- 35.Inegbedion, H.E., Thikan, P.R., David, J.O., Ajani, J.O., Peter, F.O. (2024). Small and medium enterprise (SME) competitiveness and employment creation: the mediating role of SME growth *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 11. DOI 10.1057/s41599-023-02434-y
- 36.Kazbekova, D., Petrova, M., Sushchenko, O., Belgibayeva, A., Mitkov, M. (2024). Mechanisms of Stimulation of Small- and Medium-Sized Entrepreneurship: The Experience of Kazakhstan *Journal of Risk and Financial Management*, 17(7), 257. DOI 10.3390/jrfm17070257
- 37.Ortiz-Martínez, E., Marín-Hernández, S. (2024). Sustainability Information in European Small- and Medium-Sized Enterprises *Journal of the Knowledge Economy*, 15(2), pp. 7497–7522 DOI 10.1007/s13132-023-01386-7

ДОДАТОК А
ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СМБ

Таблиця А.1 – Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на СМБ [5]

Зовнішні	
Економічні	Обсяги та темпи зростання ВВП, рівень інфляції, курс національної валюти, обсяги інвестицій та споживання, тощо.
Політично-правові	Рівень корупції, прозорість нормативно-правової бази, політична стабільність
Науково-технологічні	Обсяги НДДКР, розміри інновацій, поширення наукового прогресу
Соціально-демографічні	Рівень доходів, безробіття та життя населення
Екологічні	Ступінь забруднення атмосфери, державні обмеження на екологічні викиди тощо
Міжнародні	Рівень попиту та пропозиції на міжнародному ринку, кількість та ступінь присутності ТНК, експортно-імпортні обмеження
Внутрішні	
Рівень кваліфікації персоналу, стратегія розвитку підприємства, методи управління, доступ до кредитно-фінансових ресурсів, унікальність продукту/послуги, забезпеченість матеріально-технологічною базою.	

ДОДАТОК Б
ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ
ПІДПРИЄМСТВ»

Автор	Характеристика
Грідчіна М. В. [8]	сукупність методів і засобів, що використовуються для підвищення прибутковості підприємства і мінімізації ризику неплатоспроможності
Свіржевська В. В. [24]	сукупність прийомів, методів і засобів, що використовуються для підвищення прибутковості підприємства і мінімізації ризику неплатоспроможності
Васьківська К. В., Сич О. А. [1]	дії з придбання, фінансування і управління активами, спрямованих на реалізацію певної мети
Янковська Л.А., Rawlowski G., Піхоцька О. М., Кошовий Б.-П. О., Стецяк О. Б. [32]	система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства, та організацією обороту його коштів
Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. [12]	система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень щодо придбання, фінансування та управління активами, спрямовані на реалізацію певної мети підприємства
Стащук О. В. [26]	система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, що пов'язані з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства й організацією його грошового обороту
Кондратенко Н. О. [14]	система фінансового забезпечення підприємства, націлену на досягнення загальної мети керування при оптимізації обігу його грошових коштів
Лапіна І. С., Гончаренко О. М. [29]	система принципів і методів, розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням і розподілом, а також з використанням фінансових ресурсів підприємства і організацією обороту його грошових коштів
Шевченко Н. В., Мельник С. І. [30]	сукупність процесів управління формуванням, використанням, розподілом фінансових ресурсів підприємства, а також контролюванням з подальшою оптимізацією та мінімізацією ризику неплатоспроможності

ДОДАТОК В
СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця В.1 – Формули розрахунку майнового стану МП [18]

Назва	Формула	Нормативне значення
Показники майнового стану		
Коефіцієнт зносу основних засобів	Сума зносу x 100/первісна вартість основних фондів	<0,5
Коефіцієнт придатності основних засобів	(Первісна вартість – знос) x 100/первісна вартість	>0,5
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства	Залишкова вартість основних засобів / Вартість активів підприємства	збільшення
Показники ліквідності		
Коефіцієнт покриття	(Оборотні активи + витрати майбутніх періодів)/(Поточні зобов'язання + доходи майбутніх періодів)	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Поточні оборотні активи - запаси / поточні короткострокові зобов'язання	> 0,6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові активи підприємства + короткострокові фінансові вкладення) / поточні короткострокові зобов'язання	> 0,2
Чистий оборотний капітал	Поточні активи – поточні зобов'язання	> 0
Показники ділової активності		
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід / середньорічна вартість активів	збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції / середньорічна кредиторська заборгованість	збільшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід / середньорічна дебіторська заборгованість	збільшення
Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	Тривалість періоду / коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	зменшення
Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	Тривалість періоду / коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	зменшення

Продовження таблиці В.1

Назва	Формула	Нормативне значення
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Собівартість реалізованої продукції / середньорічна вартість матеріальних запасів	збільшення
Коефіцієнт оборотності основних засобів	Чистий дохід / середньорічна вартість основних засобів (первісна)	збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід / середньорічна вартість власного капіталу	збільшення
Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Загальний обсяг капіталу	> 0,5
Коефіцієнт фінансування	Позиковий капітал / Власний капітал	< 1, зменшення
Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал / Позиковий капітал	>1, збільшення
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Оборотні засоби – Поточні зобов'язання / Оборотні засоби	> 0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Оборотні засоби – Поточні зобов'язання / Власний капітал	> 0, збільшення
Коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / Власний капітал	< 0,5, зменшення
Показники рентабельності		
Коефіцієнт рентабельності діяльності	Чистий прибуток / Чистий дохід	> 0
Коефіцієнт рентабельності активів	Чистий прибуток / середньорічна вартість активів	> 0
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток / середньорічна вартість власного капіталу	> 0
Коефіцієнт рентабельності продукції	(Чистий дохід – собівартість реалізованої продукції) / собівартість реалізованої продукції	> 0

ДОДАТОК Г
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТОВ «ЦЕНТР ПРОМИСЛОВИХ РІШЕНЬ»
ЗА 2020-2023 рр.

Таблиця Г.1 – Баланс ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр.,
тис грн. [28]

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
I. Необоротні активи:				
Нематеріальні активи	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0
Основні засоби	775,7	1782,4	1104,1	5110,3
Первісна вартість	1017,6	2436,7	2274,5	7001,2
Знос	2241,9	654,3	1170,4	1890,9
Довгострокові біологічні активи				
Довгострокові фінансові інвестиції\				
Інші необоротні активи				
Усього за розділом I	775,7	1782,4	1104,1	5110,3
II. Оборотні активи				
Запаси	1108,2	1940,3	2162,2	6166
Поточні біологічні активи				
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7945,1	22526,6	6452,6	28656,1
Дебіторська заборгованість з бюджетом			77,3	
Інша поточна дебіторська заборгованість	104,5	420,7	1864,4	1190,5
Гроші та їх еквіваленти	39,6	526,6	1473,6	1014,6
Витрати майбутніх періодів				
Інші оборотні активи	33,2	153,1	690,8	1487
Усього за розділом II	9230,6	25567,3	12719,9	38514,2
Баланс	10006,3	27349,7	13824	43624,5
I. Власний капітал:				
Зареєстрований капітал	40	40	40	40
Додатковий капітал				
Резервний капітал				
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2223,2	7486,5	3949,3	11414,1
Усього за розділом I	2263,2	7526,5	3989,3	11454,1
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
III. Поточні зобов'язання і забезпечення:				
Короткострокові кредити банків	1701,6	2283,2	550	4218,9

Продовження таблиці Г.1

Показник	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Поточна кредиторська заборгованість за:				
- товари, роботи, послуги	5287,3	13190,5	5969,4	16454,3
- розрахунки з бюджетом	534,3	2397,5	874,8	4490,2
- розрахунки з оплати праці	30,7	995,2	0,1	965,7
розрахунки зі страхування	7,6	90,5	0	128
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами				
Поточні забезпечення				
Доходи майбутніх періодів				
Інші поточні зобов'язання	181,6	866,3	2440,4	5912,5
Усього за розділом III	7743,1	19823,2	9834,7	32170,4
Баланс	10006,3	27349,7	13824	43624,5

Таблиця Г.2 – Звіт про фінансові результати ТОВ «Центр промислових рішень» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Стаття	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17287	46196,2	20380,9	79268,0
Інші операційні доходи	93,8	196,2	256,1	27,7
Інші доходи	9,3	0	38,6	310,7
Разом доходи	17390,1	46392,4	20675,6	79606,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4574,2	12435,2	5487	25017,5
Інші операційні витрати	11412	24826,9	12593	40697,5
Інші витрати	203,7	135,8	156,7	573,4
Разом витрати	16189,9	37397,9	18237,6	66288,4
Фінансовий результат до оподаткування	1200,2	8994,5	2438	13318
Податок на прибуток	216	1619	438,9	2397,2
Чистий прибуток (збиток)	984,2	7375,5	1999,1	10920,8

ДОДАТОК Д
ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МП

Таблиця Д.1 – Типи фінансової стійкості [15]

Показники	Типи фінансової стійкості			
	абсолютна стійкість $S=\{+;+;+\}$	нормальна стійкість $S=\{-;+;+\}$	нестійкий стан $S=\{-;-;+\}$	кризовий стан $S=\{-;-;- \}$
$ВОК=ВК-НА$	$ВОК \geq 0$	$ВОК < 0$	$ВОК < 0$	$ВОК < 0$
$ВДДФ=ВОК+ДК$	$ВДДФ \geq 0$	$ВДДФ \geq 0$	$ВДДФ < 0$	$ВДДФ < 0$
$ДФЗ=ВДДФ+КК$	$ДФЗ \geq 0$	$ДФЗ \geq 0$	$ДФЗ \geq 0$	$ДФЗ < 0$

де ВОК – власний оборотний капітал;

ВК – власний капітал;

ДК – довгострокові кредити;

НА – необоротні активи;

ВДДФ та ДФЗ – джерела формування запасів і витрат.

ДОДАТОК Е

МОДЕЛІ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФС

Таблиця Е.1 – Алгоритм розрахунку інтегральних показників комплексної оцінки ФС [3]

Назва	Формула	Норма, Характеристика
Двофакторна модель оцінювання ймовірності банкрутства	$Z = -0,3877 - 1,0736 K1 + 0,0579 K2;$ K1 – коефіцієнт поточної ліквідності; K2 – відношення позичкових коштів до пасивів	$Z < 0$ – банкрутство підприємству імовірно не загрожує; $Z > 0$ – імовірність банкрутства підприємства висока
Модель Ліса	$Z = 0,063X1 + 0,092X2 + 0,057X3 + 0,001X4,$ де X1 – відношення власного оборотного капіталу до сукупних активів; X2 – відношення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування до сукупних активів; X3 – відношення нерозподіленого прибутку до сукупних активів; X4 – відношення між власним і залученим капіталом	$Z < 0,037$ – висока загроза банкрутства; $Z > 0,037$ – низька загроза банкрутства.

ДОДАТОК Ж
ПРОГНОЗ ПРИБУТКУ МП

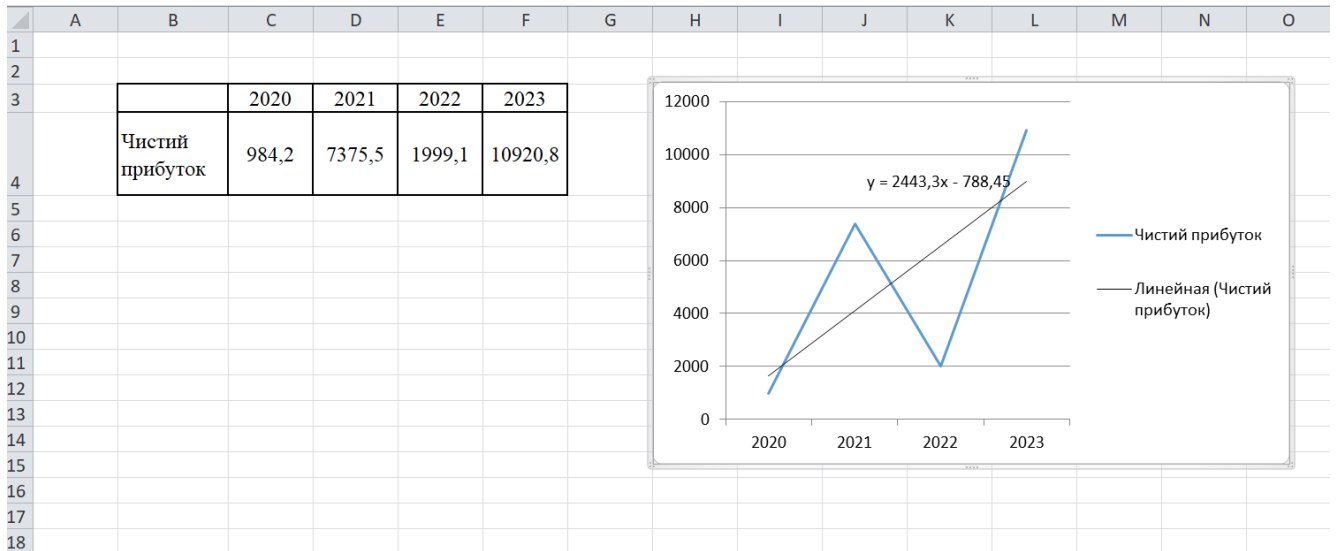

Рисунок Ж.1 – Побудова лінії тренду розміру прибутку підприємства за допомогою Microsoft Excel